

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir pe 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învală. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Adunare populară în Braşov.

Preşedintele clubului comitatens român din Braşov d-l avocat Ioan Lengeru, a al comitetului central naţional, trimis spre publicare următoarea

CONVOCARE:

Aderenţii partidului naţional român din comitatul Braşovului sunt invitaţi la **adunarea populară**, care se va ţine în Braşov, Vineri, în 7 Octombrie (Cuv. Paraschivă) la ora p. m., cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Desbaterea situaţiei politice.
3. Sufragiu universal.
4. Proiectele militare.
5. Propuneri, proiect de rezoluţie.

Braşov, 3/16 Oct. 1911.

Ioan Lengeru, Dr. Vasile Saftu, G. Pop, Dr. Nic. Vecerde, Ios. Puşcariu, Dr. Baulescu, Dr. Nic. Mănoiu, Dr. I. Dr. Nic. Străvoia, Petru A. Popovici, I. Săbădeanu, I. Nic. Duşoiu, Ilie Savu, Dr. Emil Dan, Const. Moga, Diamandi Steriu, Sterie sen., George Navrea, Vasile Sfean Priscu, Dragomir Pulpas, Ios. G. Iulian, George Puiu, Iancu Macsimilian Hamza, G. Fulea, Alexandru Taus, Stef. Taus, Iosif Micu, Filip G. Ludu, I. Nan, D. Grecean, Bogdan, Tema Giurgiu, D. Mancele, Popea, Zenoviu Popovici, Octavian, Ioan Păscu, Nic. Lepedean, Ioan Virg. Popp, Iancu Macsimilian, Proca, Ioan Debu, Ios. Comanescu, Ioan Schiopu, Ios. Comanescu sen.

Nu putem decât să ne bucurăm şi să ne trimite spre publicare aviz despre convocarea mult aşteptată adunări populare a alegătorilor din comitatul Braşovului, care este mai pe sus de ori-ce înţeles, că şi Braşovul, acest centru românesc, trebuie să dea un semn de viaţă politică în zilele noastre, prin cari trecem, şi trebuie să iniţiem acţiunea însufleţită între-

prinse de frunţaşii noştri din toate ținuturile româneşti.

Ţinem însă să facem unele obiecţiuni. Înainte de toate ne surprinde numărul relativ mic de frunţaşi, cari au semnat convocatorul, când vedem, că convocările celorlalte adunări româneşti au fost iscălite de sute de alegători frunţaşi. Ne surprinde apoi faptul, că în convocare nu s-au indicat numele frunţaşilor noştri din comitetul central, cari, fără îndoială, vor veni şi la Braşov ca prin cuvântul lor să electrizeze masele poporului. Apoi lipseşte cu totul indicarea localului, unde se va ţine adunarea, cu toate că abia o săptămână ne mai desparte de la terminul adunării.

Ne-am făcut aceste observări numai şi numai în bineînţelesul interes al succesului acţiunii iniţiate prin convocarea acestei adunări şi ca un aviz pentru acţiunile din viitorul apropiat. Prin urmare cele zise de noi să nu fie cu supărare!

Cu toate aceste însă avem convingerea, că convocatorii adunării şi cu deosebire d-l adv. I. Lengeru, preşedintele clubului comitatens, vor face totul, ca adunarea să fie încoronată de succesul moral dorit de toţi Românii de bine.

Din partea noastră nu putem decât să adresăm un apel călduros către toţi Românii din Braşov şi Țara Bârsei să se prezente cu mic cu mare la adunarea de Vineri, 27 Oct. n. Rugăm deosebi pe preoţii, învăţătorii şi ceilalţi frunţaşi ai noştri să aducă la cunoştinţa ţăranilor noştri ziua adunării, îndemnându-i să participe la adunare, care se ţine tocmai într-o zi de târg săptămânal, când mai uşor se pot înlesni sătenii noştri să vină la Braşov.

Să ne vedem deci cu bine şi cât de mulţi Vineri în 14/27 Oct. n. ziua cuv. Paraschivă, la Braşov!

Alte adunări populare.

În Dicio-Sânmărtin.

Aderenţii partidului naţional român din comitatul Țârnavei mici şi din comitatele învecinate sunt invitaţi la **adunarea populară**, ce se va ţine în Dicio-Sânmărtin la 29 Octombrie n. 1911 la oarele 12 din zi, pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Constituirea biroului.
2. Deschiderea adunării.
3. Situaţia politică generală.
4. Votul universal.
5. Proiectele militare.
6. Proiect de rezoluţiune.
7. Închiderea adunării.

Dicio-Sânmărtin, la 12 Oct. 1911.

La adunare vor lua parte domni:

George Pop de Băseşti, preşedintele partidului naţional român; Teodor Mihali, preşedintele clubului deputaţilor naţionalişti; Dr. Vasile Lucaci; Dr. Aurel Vlad; Dr. Stefan C. Pop, deputat; Vasile Demian, deputat; Dr. Alexandru Vaida Voevod, deputat; Dr. Nicolae Şerban, deputat; Vasile Goldiş; Dr. Iuliu Maniu; Dr. Victor Bontescu; Dr. Ioan Suciu; Dr. Nicolae Comşa, Nicolae Ivan şi alţii.

(Urmează vre-o 400 de iscălituri).

În Cheveruş.

Aderenţii partid. naţion. rom. din comitatul Timişului sunt convocaţi la **adunarea generală**, care se va ţine în comuna Cheveruş-Mare, în 29 Octombrie st. n. 1911, Duminică la oarele 2 p. m. pe piaţa dinaintea bisericii gr. or. române cu următoarea

ordine de zi:

1. Situaţia politică generală.
2. Sufragiu universal.
3. Proiectele militare.
4. Propuneri, proiect de rezoluţie.

Cheveruş-Mare, la 1/14 Oct. 1911.

Comitetul aranjator.

(Urmează 500 iscălituri.)

Glasul unui ţăran.

La adunarea populară de Duminică din Murăş-Ludoş, despre care dăm raport în alt loc al foaiei noastre, între vorbitori a fost şi vrednicul şi frunţaşul ţăran din Iclânzel, D. Iclânzan. El a vorbit foarte cuminte şi aşezat, caracterizând stările de la noi. Vorbirea lui a produs o însufleţire de nedescris, aşa, că ovăşile nu mai încetau şi Iclânzan a fost ridicat pe umeri de popor, iar d-l. Dr. Mihali l-a îmbrăţişat şi sărutat.

Fericit poporul, care are astfel de ţărani frunţaşi şi deştepti în şirurile sale. Iată ce a vorbit badea Iclânzan în adunarea de la M. Ludoş:

*Onorată adunare,
iubiţi fraţi!*

Trecut-a umbra legii
şi darul — nu mai vine.

A. Mureşianu.

Zorile zilelor de libertate, egalitate şi frăţietate şi-au avut farmecul, şi-au avut rostul lor prin mijlocul veacului trecut, dar zorile pentru emancipare, pentru cauza noastră naţională nu mai soseau. În lungul şir de sute de ani am dat dovadă, fraţilor, de neclintită credinţă către patrie şi tron, dar pare-mi-se, niciodată aşa de mult ca în anul 1848, în acel an, când tronul împărătesc era în mai mare primejdie. Atunci am jertfit pentru tron zeci de mii de martiri! Dar, durere, ne-am înşelat în credinţa noastră. Viitorul fericit nu putem spera pe nici o cale, decât numai din singurele noastre puteri unite. Şi aceasta o ajungem prin ţinerea strânsă la olaltă, alungând zavista şi alipindu-ne cu dragoste frăţească unul de altul. (Aşa-i!)

Să ne întărim pe terenul social-economic şi mai ales să îmbrăţişăm cu căldură pe acea dulce zeiţă, care se numeşte cultura românească, ca aceasta să-şi ia avânt, să ne ridice tot mai sus, spre lumină. (Aşa-i).

Să ne încredem în vitalitatea neamului nostru, să ne reamintim

FOILETONUL »GAZ. TRANS.

Serbarea Sf. Sofii.

Seră festiv rostit de d-l prof. VASILE LĂPUŞAN la serbarea Sf. Sofii, patroana şcolii centrale române din Braşov prilejul împlinirii a 60 de ani dela zidirea pieţii fundamentale a gimnaziului român.

Onorat Public!

Iubită tinerime şcolară!

Cu inimile pline de evlavie am în acest mare altar închinat ştiinţei şi virtuţii, ca şi de astădată să prăznuim memorabila zi a sfintei Sofii, patrona acestor şcoli, — şi deschizând uşa către-va momente mormântul sfânt al ericilor noştri înaintaşi, să ne înşurăm de nobilele lor fapte şi să învăţăm să zică adevăratul spirit de jertfă al binelui obştesc.

Întocmai precum odinioară Creştinii dintrăi căutau în timpuri de restrişte minţele martirilor lor, pentruca aici să găsească în credinţă, aşa şi noi avem în sfânta noastră serbă această zi; şi înţelegem în sufletul nostru flacăra aminată să primim astfel din faptele mă-

reţe ale bărbatilor noştri mari îndemnuri nouă la lupta, ce ne aşteaptă în viitor.

Mă poartă gândul cu 60 de ani în urmă şi un simţământ de profundă veneraţiune mă cuprinde, în faţa fericirilor noştri antecesorilor, cari dornici de a-şi vedea neamul — rămas în urma împrejurărilor măreţe aşa de înapoiat în cele culturale — să-l vadă zic pornit pe calea progresului, n'au cruţat nici un fel de jertfă, numai să-şi vadă realizat visul lor întru chipat în cuvintele lui Popasu: «Să zidim Ierusalimul românesc».

60 de ani s'au împlinit anul acesta în 17 Sept., de când pe acest sfânt petec de pământ, mica, dar inimoasă cetate a Braşovenilor, în frunte cu fericitul Popasu — pe atunci protopop al Braşovului — aştepta în o sărbătorească încordare pe marele Şaguna, chleamat anume ca însuşi să pună piatra fundamentală a acestui lăcaş predestinat să devină un puternic far de cultură nu numai pt. Braşoveni, ci pt. toţi Românii din această patrie.

Folosesc prilejul de faţă pt. de-a Vă expune în scurte cuvinte câte-va momente din primii ani de viaţă ai acestor şcoli — bine'nţeles fără pretenţia originalităţii ci luându-mi drept călăuză valoroasa lucrare scrisă din incidentul jubileului de 50 de ani al acestor şcoli, de distinsul nos-

tru bărbat Andreiu Bârseanu*), pe care nu de mult votul întregii obşti româneşti întrunite la Blaj l-a ridicat — în urma preţioaselor serviciaduse culturii româneşti — în scaunul de preşedinte al «Asociaţiunii pt. lit. şi c. p. r.», şi căruia şi cu această ocaziune să-i dorim, ca bunul D-zeu să ni-l țină încă multă vreme în deplină putere trupească şi sufletească pt. binele şi fericirea neamului şi spre mândria noastră, a Braşovenilor.

Conştii de marea însemnătate, ce o are şcoala în viaţa unui popor, Românii din cetatea Braşovului cumpărară — la îndemnul lui Popasu — încă în anul 1844 o frumoasă grădiniţă, ce se afla pe locul numit Groaveri, cu scopul ca aici să se ridice o clădire şcolară pentru fiii parochienilor din cetatea şi Scheii Braşovului, având ca noua şcoală să fie susţinută de ambele aceste parochii, — şi încă în acelaş an inginerul Ştefan Emilian pregăti planurile de lipsă pentru zidire.

Anii următori însă n'au fost tocmai prielnici chestiunilor şcolare şi astfel ideea concepută în 1844 deocamdată fu părăsită, pentru ca apoi cu atât mai mare insufle-

*) Istoria şcoalelor Centrale rom. gr. or. din Braşov. — Braşov 1902.

ţire să fie reluată în anul 1850, — întrucât acum Braşovenii hotărâră — în urma stăruinţelor lui Popasu — ridicarea unui gimnaziu cu 4 clase pentru toţi fiii Românilor din împrejurimea Braşovului, iar pentru susţinerea proiectatului gimnaziu reprezentanţa bisericii Sf-lui Nicolae oferi anual suma de 2160 fl., iar reprezentanţa dela bis. Sf-tei Adormiri din Cetate 500 fl. «pană la timpul când acest gimnaziu ar fi ajutat de către stat sau de naţiunea română».

Cu toate acestea sumele subscrise nu erau suficiente, căci mai trebuiau cam 1000 fl. anual pentru acoperirea trebuinţelor împreunate cu susţinerea unui gimnaziu cu 4 clase.

Insufleţirea Braşovenilor era însă mare, iar dorul de carte românească cuprinsese sufletele lor, şi iată 18 dintre ei îşi deschid cu dragă inimă pungile şi se deobligă prin contract a plăti timp de 10 ani — fiecare după puterile sale — sume mai mari şi mai mici, asigurând astfel pe seama gimnaziului câte 1200 fl. anual.

Amintesc dintre aceşti bravi şi ini-moşi Români pe fericitul Ioan Iuga, care şi solvi înainte pe 10 ani câte 100 fl., total deci 1000 fl.

Trecând peste greutatea începutului, o comisiune aleasă pentru pregătirea ac-

Zilele istorice, când acest neam strivit, călcat, batjocurit dar nu învins, a dat, în răstimpuri, pe cei mai mari bărbați ai patriei, pe Ioan Huniade, pe Mateiu Corvinul, etc. României i-a dat pe fondatorii ei Radu-Negru-Vodă și Bogdan Dragoș. (Aprobări sgomotoase.) Nu mai amintesc pe pionierii culturii și pe luceferii redeșteptării erei noastre naționale. Noi suntem cel dintâiu popor din țara ungurească, care am dat pe cel dintâi geniu al științei nouă, pe aviatorul Vlaicu. (Aplauze puternice și strigăte: „Trăiască Vlaicu!”)

Fraților, E timpul suprem să ne întărim pe orice cale. Să ținem cu îndârjire la stindardul și la partidul nostru național. (Aplauze puternice și ovații la adresa deputaților români).

Să fim gata la chemarea la luptă a șefilor noștri naționali. (Trăiască șefii noștri! Trăiască partidul național!)

Fraților, iată, conducătorii noștri, a căror inimă este pătrunsă de dragostea de neam, străbat toate orașele, satele, munții și câmpiile, merg oriunde-i cheamă glasul rugător al poporului. Dela noi, ca simpli gregari, d-lor numai atâta așteaptă, să le urmărim sfaturile și să ținem cu îndârjire la steagul înălțat de dânsi. (Ovații și aplauze).

Fraților! Sufragiul universal, care este un punct principal al programului nostru național, este singura cale pentru realizarea programului nostru național și pentru câștigarea drepturilor cari ni-se cuvin. (Așa-i!).

Acum 7 ani, când un fost ministru a făcut din punctul acesta, al votului universal, chestie de cabinet, partidele ungurești l-au luat și ele în programul lor. Dar ele au luat punctul acesta în program numai iac așa, de ochii lumii.

Fostul ministru, contele Andrassy (jos cu el) plecase în Anglia să studieze legea electorală engleză, dar socotind d-lui, că împrejurările de acolo nu se potrivesc cu ale noastre, a făcut un proiect de lege electorală foarte pocit, care se baza pe pluralitate.

Este un partid unguresc care își bate pieptul că el vrea sufragiul universal adevărat. Partidul acesta este al lui Iusth. Dar, să nu uităm, fraților, că și acest partid făcea parte din coaliția de trista pomenire care a adus legea de nimicire a școalelor noastre. Și să nu uităm, că și membrii acestui partid erau între aceia, cari injurau poporul

nostru și pe deputații noștri. La alegerile trecute partidul acesta ne-a cerut ajutorul. Noi am uitat toate faptele lui din trecut și l'am ajutat, spunând candidații lui, că și ei, justhiștii, voesc sufragiul universal. Dar nici nu încetase focul luptei și prietinii noștri și-au dat arama pe față.

In cercul Chișineului, unde noi aveam candidat pe iubitul nostru poet O. Goga, la balotagiul justhiștii ne-au părăsit. Tot așa am pățit-o și la Șimleul-Silvaniei. (Jos justhiștii!)

In primăvara anului acestuia partidul național român hotărî să candideze pe cel mai neînficat fiu al neamului nostru la postul vacant de vice comite al comitatului Hunedoara. (Trăiască Aurel Vlad!) Intre partidul guvernamental și partidul justhist din comitat era o luptă până la cuțite. Clubul comitatens român știind, că întreg comitatul e aproape românesc și, că românii, cu prilejul alegerilor parlamentare au ajutat învingerea candidatului justhist — a cerut sprijinul justhiștilor. Dar ce să vezi? Invrăjbiții s'au împăcat și au ales pe omul guvernului, care, firește, era ungur.

Iată, fraților, cum acest partid a putut specula bunăcredința noastră! Dar să se știe, că românul ține minte.

Fraților! Mi-se pare, că aud glas de buciuri răsunând și suflarea unui vânt puternic, primăvărat, prin codrul românesc. Pare că văd codrul înverzind și pare că observ în el o viață mai viuă.

Dar, durere, că prin codrul frumos se ivește câte-o uscătură, care rămâne nesimțitoare la acest suflu dător de viață și rămâne surdă la glasul de buciuri. (Așa-i! Jos trădătorii!)

Neam năcăjit suntem, fraților, dar nu pentru suferințele multe din cursul veacurilor, ci pentru că neamul nostru a dat din sânul său dezertori și trădători, cari ar sdrobi cu dinamită chiar și mormintele părinților lor, numai ca să li-se implinească poftele mârșave, egoiste. Avem, durere, Ephialtes cari tradează ascunzătorile Thermopilelor noastre! (Jos trădătorii!) Blăstămul neamului să-i ajungă (amin!), muștrarea conștiinței să nu le dea odihnă! Disprețul, ocara și rușinea unui neam întreg să-i întâmpine în toate căile vieții lor (Amin! Să-i bată Dzeu!), căci pentru o națiune nu este durere mai mare decât durerea cauzată de fiii ei proprii (așa-i!).

Fraților, de încheiere vă rog, ca în cele naționale, intelectual și

țăran, să fim una, să ne facem datoria. Să stăm cu toții neclintii și cu credință pe lângă stindardul național. Dzeul popoarelor, cel care a susținut prin atâtea veacuri neamul românesc și pe mai departe ne va ajuta, dacă noi, conducător și simplu luptător, dela vladică până la opincă, cu toții vom fi una, luptând pentru neamul, limba și legea românească!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Adunarea poporală din Murăș-Ludoș.

Duminecă s'a ținut, cu o isbândă deplină, adunarea poporală din Ludoșul de pe Murăș, pusă la cale de comitetul național și de fruntașii din comitatul Turda-Arieș. La adunare au luat parte peste 4000 de oameni, de pe Câmpie și de pe valea Murășului și Arieșului și la 400 de inteligenți, cărturari. Din depărțări au fost de față prezidentul partidului George Pop de Băsești, Dr. T. Mihali, Ștefan C. Pop deputat și alții. După slujba d-zească, s'a început adunarea, pe la orele 11, deschizând ședința dl Emil Cirmoș Alexandrescu, prezidentul clubului comitatens. Au urmat apoi în șir vorbirile mai multor fruntași, anume a dlor G. Pop de Băsești, Dr. T. Mihali, Dr. G. Tripon, Dr. I. Sâmpălean, Dr. V. Onișor. Dr. Boila și alții. In urmă adunarea la propunerea dlui Dr. Valer Moldovan, a primit o rezoluție identică cu hotărârile primite în alte adunări de-ale noastre. In cele ce urmează dăm câteva vorbiri, continuând raportul din nrul de ieri.

Discursul lui Dr. Boila.

După Dr. V. Onișor a urmat la cuvânt Dr. Romul Boila, din a cărei vorbire însușește multă mi-am însemnat următoarele în fuga condeiului: Noi simțim puterea statului prin legile aduse în țară, căci legile te petrec așa zicând dela groapă până la mormânt. Orice lucrăm, trebuie să ne întrebăm că iertat e să o facem sau nu, asta o faci pentru că te lasă legea, astă laltă n'o faci, fiind că te oprește legea. De aceea legile au o influență foarte mare asupra individului și în consecință și asupra popoarelor. Având deci legile o influență așa de mare asupra dezvoltării popoarelor e lucru firesc, că fiecare popor el însuși trebuie să-și alcătuiască legea pe sama sa. In acele țări in cari — ca și la noi — sunt mai multe naționalități, legile au să le aducă împreună toate naționalitățile. Poporul nostru românesc a înțeles de mult aceasta și de aceea a cerut ca la noi să nu se aducă nici o lege fără învoirea sa. Ca să putem însă și noi contribui la aducerea legilor, e de lipsă, ca să avem și noi cât de mulți deputați de ai noștri în casa țării, unde se aduc legile. Pentru poporul românesc legea cea mai bună e legea care el însuși ș'o aduce.

Înțelegând strămoșii noștri acest văr în anul 1848 adunați fiind pe câmpul libertății de lângă Blaj în număr de 40 de oameni, au cerut acest drept, înțelegând cătră împăratul o petiție, în care tre altele ș'au cerut și acest drept, ca fără de Români să nu se poată aduce legi în casa țării.

Baza politicei noastre s'a pus în 1848. Și noi atunci n'am cerut altă decăt, ca la aducerea legilor să iele toate popoarele țării și un popor să poată aduce legi împotriva altui popor.

In anul 1881 delegații români adunat în o conferință și ș'au alcătuit program politic. In acest program este punct, anume punct 6, prin care s'a votat universal și asta într'o vreme, în aceasta țară nu s'a aflat nici un proiect politic, care să aibă în programul său această pretenziune. Tot în hotărârile tei conferințe, mai este un punct, care ca baremi acela să aibă drept de vot, plătește ceva dare cătră stat.

In anul 1905 adunarea reprezentanților poporului român lasă afară partea doua și cere numai partea primă, adică votul universal secret. Acest drept trebuie să-l ajungem înainte de toate.

E drept, că prin aceea că am ajuns la votul universal secret, încă n'am ajuns pentru că e numai primul pas; când vom fi liberi și vom avea dreptul de trimite și noi oamenii noștri în dietă, se aduc legile, atunci am nădejdea de terea poporului român va elupta și ca alte drepturi. (Așa-i! Aplauze frenetice).

Vorbirea lui Iclânzan.

In decursul vorbirii d-lui Dr. B. scosește mult iubitul luptător pentru turile noastre: Dr. Ștefan Cicio Pop. In încheierea vorbirii a d-lui Dr. Bollă, E. Cirmos anunță sosirea «leului Arad», a d-lui Dr. St. C. Pop. Acesta veste de toți dorită e primită cu cele vii și mai puternice manifestațiuni de bîre la adresa nou sositului oaspete. Clamările de «să trăiască» par a nu înceta, și dacă d-nul E. Cirmos nu ar anunțat pe noul vorbitor, aclamările ar fi continuat încă multă vreme.

După rostirea numelui noului orator apare la rampa tribunii un țăran chip pe ochii vioi, de statură mijlocie, abia trat in anii bărbăției, care poartă numele Dumitru Iclânzan, locuitor în Iclân. Acest român a purtat mai înainte de jude comunal, iar de prezent e elector de dare în comună. Vorbirea a fost restit-o cu însuflețirea și siguranța omului conștiu de ceea ce spune. Vorbitorul a fost des aplaudat, iar la sfârșitul vorbirii a fost răsplătit cu un ropot de aplauze. Intreagă adunarea a fost viu impresionată când după sfârșitul vorbirii, venind președinte al clubului deputaților

telor necesare la inaugurarea gimnaziului proiectat, care nu peste mult primi numirea de Eforie școlastică și în fruntea căreia era protopopul Popasu, — închirie în casele Băcanului: 6 odăi, în cari în toamna anului 1850 se și deschise școala centrală constatătoare din 4 clase de băieți și 2 de fete, cl. 4-a astfel întocmită, că de fapt servea ca prima clasă gimnazială, — și ca profesor pentru această clasă fu chemat harnicul director de mai târziu Gavril Muntean.

Aceste începuturi — de altcum destul de frumoase — nu erau totuși de natură de-a mulțumi pe neobositul Popasu, care — mai ales după- ce văzu interesul cel mare al publicului față de noua școală — nu află odihnă, până ce nu convinge pe membrii Eforiei, că a sosit timpul ridicării noului edificiu școlar. Tot la îndemnul lui arhitectul Șt. Emilian pregăti un nou plan de zidire, în care să încapă — pe lângă școala primară — un gimnaziu complet cu 8 clase.

Cu neînsemnata sumă de 6000 fl. promisă spre acest scop de reprezentanța bis, Șt. Nicolae, dar cu inima plină de încredere în Dzeu și în simțul de jertfă al Brașovenilor, se apucă acest mare bărbat de zidirea Ierusalimului omănesc, și iată însuflețirea lui și a bravilor săi tovarăși de muncă face minuni.

Toți din toate părțile se grăbesc a-și trimite obolul lor pt. noua clădire, bis. Șt. Nicolae votează pe lângă cele 6000 fl. încă 5300, iar mai târziu alți 4270 fl., fericitul Nicolae Măciucă dăruiește 58 mii cărămizi, și mai făgăduiește 50 mii. Românii din Țăntari dăruiesc 50 stejari și împreună cu cei din Săn-Petru, Herman și Preșmer promit a ajuta la cărutul materialului, văduva Elena Prișcu și ginerile său Dumitru Oțoiu dăruiesc școalelor muntele Radu-Hovelu, Paraschiva Radu Borcan o grădină în valoare de 2000 fl., și tot acum cele 2 parochi se deobligă printr'un »Legământ« a susținea în bunăstare edificiul, ce avea să se ridice.

Ca o strălucită dovadă a eutuziasmului, cu care Românii brașoveni îmbrățișară cauza școlară, și a încrederii cu care priviau în reușita întreprinderii lor, poate servi reprezentățiunea înaintată de cele 2 comune bisericesti episcopului Șaguna, care își exprimasă dorința ca noul gimnaziu să aibă caracter confesional, și să corăspundă întru toate dispozițiunilor pretinse de lege — ca astfel apoi să poată fi recunoscut și din partea statului.

Iată ce zic ei — între altele — în numita reprezentățiune:

»Noi credem tare, că înaltele locuri ne vor împlini cererea noastră peste tot, cu atât mai vârtos, că noi suntem hotărâți,

că de am căpăta de o sută de ori negativă, de o sută de ori să recurăm la dreptatea și mila prea înduratăului nostru împărat, care au garantat la toate națiunile, așa și la a noastră, libertatea de a se putea cultiva. Am hotărât, ca să nu ne lăsăm de această întreprindere, de am merge pe jos măcar până la înălțatul tron împărătesc în Viena, ca să cădem acolo în genunchi și să ne rugăm«.

Pașii făcuți până acum aflară și binecuvântarea lui Șaguna, care la rugarea Brașovenilor promise, că va veni, ca însuși să pună peatra fundamentală la noua clădire și fixă spre scopul acesta ziua de 17 Sept. 1851.

Nu se poate descrie bucuria Brașovenilor la primirea acestei vesti. Bărbați și femei, tineri și bătrâni trecuți de 70 de ani se întreceau în a-și oferi cu toată dragostea serviciile lor pentru pregătirea celor de lipsă la actul sfințirii.

Ziua mult așteptată fu favorizată de un timp frumos. După terminarea serviciului devin în bis. Șt. tului Nicolae, la care pontifică însuș Șaguna, un impozant convoiu porni în frunte cu praporii bisericici, în sunetele de sărbătoare ale clopotelor și între bubuituri de piulițe spre locul ales pentru noua clădire. Aici fu întâmpinat cu un frumos marș național de muzica regimentului Bianchi.

In ochii tuturor celor de față se vedeau lacrimi de bucurie, și în preamărea în inima sa pe Tatăl ceresc care i-a învrednicit de aceste momente rare.

Făcându-se sfințirea apei, episcopul Șaguna boteză temeliele noului lăcaș, închinându-l cetii o ferbinte rugăciuni în care imploră darul Părintelui de sus asupra clădirei; luă apoi cu limba țintă și aruncându-l asupra pietrii fundamentale binecuvântă clădirea, dorindu-i să în veci lăcașul științei și al virtuții. Mulți din cei prezenți îl imitară.

Deodată se face tăcere adâncă. În vidențialul bărbat urcă tribuna și rostește memorabila-i vorbire despre însemnătatea Sf-tei Sofii în legătură cu sfințirea pietrii fundamentale a noului edificiu. — Din această magistrală vorbire urmăm rele:

»Am ieșit sărbătorește din casa Dzeu — zise el — și ne-am așezat în locul acesta, care de azi înainte are să fie sfânt și prea sfânt. Locul acesta, stăm astăzi, este menit pentru gimnaziu va să zică pentru niște școli mai bune cum am avut până acum.

Vă pot încredința, că nu am cădat după călindar, când m'ați poftit să vă răsc o zi pentru punerea și sfințirea pietrii fundamentale la viitorul nostru gimnaziu.

...d-nul Dr. Teodor Mihali, l-a felicită pentru frumoasa vorbire ce a ținut-o înfruntându-l la sărutat. Vorbirea deșăului țărani, D. Iclănzan, o alăturăm în prime spre publicare. (O dăm în frunzărilor de azi. Red.)

Vorbirea d-lui Dr. St. C. Pop.

Urmează la cuvânt între cele mai aplauze d-nul Dr. St. C. Pop, a cărui vorbire o rezumăm în cele următoare:

Am venit cu dragă inimă la domniile voastre, în acest comitat, în ținutul acestora istorice. Am venit cu multă încredere în mijlocul d-voastră, pentru că acestea locuri, de acest comitat mă gândesc lucruri foarte plăcute; și conducătorii noștri au o mare bucurie pentru domniile voastre. Când conducătorii noștri vor să ne organizeze pe noi în comitate, atunci eu am fost trișturos d-voastră și eu m-am convins, că în comitat cuprinde o mare de interes români, cari își cunosc pe deplin țara. Când m-am întors acasă și am vorbit comitetului ce oameni sunt în acest comitat, bucuria comitetului a fost foarte mare, căci nu le venea să creadă să ducă d-voastră dăsași așa de plini de încredere bune.

Fraților și domnilor! Azi însă bucuria comitetului nostru trebuie să fie și mare, azi, când între d-voastră să țărani ca și antevorbitorul meu, care înțeleg să clară poartă atâta politică și minie, acum par-că să mișcă izvorul. Un popor ca și acesta, care aproape 2000 de ani susține cu sângele său țara patrie, trebuie să aibă drepturi, să nu poată fi înălțat de la drepturile mai de capetenie.

Dacă astăzi, când dăm înșutit ca în 50 de ani, când după legea cea nouă și pe orbi și pe schiop li duce la viață, dacă nici azi n-am avea drept de vot, atunci mai bine, mai bine să ne toată lumea!

Datoriile noastre s-au mărit, dar puține drepturi avem ca în 1868, când la porunca împăratului s-a adus legea de naționalitate, pentru-că acum nu recunoșc nici cele mai elementare drepturi. (Așa-i).

Fraților! Dacă voim să ni se recunoască și nouă drepturile noastre, atunci trebuie să ne iubim unul pe altul, că dacă vom ținea unul cu altul, atunci nici un ne va ajuta, nici D-zeu nu va ajuta noi. (Așa-i!) Contrarii noștri să ne călădă, căci să tem de noi. Dar mai bine să tremurăm dușmanul de noi, decât să-i tremurăm, să ne compătăimească! Să ne aducă la oală sub steagul mândru al patriei noastre național, (Să trăiască) căci steagul partidului nostru național e un steag mândru, un steag curat, nepătat cu sângele lui Iuda. (Așa-i!).

Fraților! Aproape 2000 de ani am fost mai mult sclavi decât liberi, dar oare și acum când am răscumpărat iobăgia cu 40.000 de mucenici și atâtea și atâtea pagube în vite și bunurile noastre, oare nici acum să nu fim vrednici să ni se deie drepturi? E drept că s-au adus legi prin cari s-a șters iobăgia, s-a declarat că iobagul e liber, dar prin lege îi s-a făcut imposibil ca el să dispună de soarta sa. Prin aceasta suntem aruncați în o nouă sclăvie, o sclăvie foarte rea! Căci precum zice un mare învățat, nu este sclăvie mai scărboasă ca aceea de sub scutul legii. Prin legea Românilor a fost schis din parlament! În parlament trebuie să fie și conducătorii românilor. Poporul fără conducători nu poate fi, precum nu poate fi o turmă fără păstor? Ea se risipește! Tot astfel un popor fără conducători.

Dușmanii se trudesca să clatine credința d-voastre în conducători. Dușmanii zic, că noi trăim în agitație. (Nu-i adevărat!) Acei domni plini de toate, cari șed în scaune moi și cufundoase, aceia zic, că numai noi agităm, dar dumneavoastră sunteți îndestulți cu soarta! (voci: Nu-i adevărat!) De aceea am venit ca să vă întreb, că îndestulți sunteți ori nu? (Nu suntem! Cerem dreptate!)

Prima armă a dușmanului e să vă desbure de conducători! Dar cred că nu-i va succeda! (Nu, niciodată). Căci vom lua în socoată dragostea, cu care conducătorii noștri s-au luptat pentru drepturile noastre și se luptă și astăzi în frunte cu neobositul și mult iubitul badea George. (Trăiască!). Dacă președintele nostru iubit de 50 de ani se luptă pentru d-voastră și pentru câștigarea drepturilor d-voastră, atunci de-a bună samă nici în zilele câte le mai are (trăiască întru mulți ani!) nu vă va lăsa!

Primul pas al dușmanului e tocmai acela, ca să vă deslăsească de noi. (Nici odată) și să facă pace cu d-voastră.

Ca să înțelegeți ceea ce voiesc dușmanii am să vă amintesc următoarele din istorie. Filip-tătăl lui Alexandru cel mare a voit să cucerească Grecia, dar cu toate încercările n-a izbutit, pentru-că Grecii țineau la oală sub conducerea unui fruntaș dintre ei. Atunci s-a aflat un Macedonean, care s-a îndreptat către Greci și le-a zis: uite nu-i bine așa! Dar nu putem să facem pace, până ce se află între voi blăstămatul acela de conducător. De aceea dacă voiți să faceți pace cu noi, atunci înainte de toate, alungați dintre voi pe blăstămatul acela de conducător! Grecilor le-a venit tare bine la socoată pacea, de aceea s-au și înțeles la oală și au sfătuit să alunge pe conducător dintre ei. Au chemat pe conducător și i-au împărțit sfatul lor. Acesta auzind sfatul lor, i-a rugat să nu-l alunge dintre ei până ce le va spune o poveste. La asta s-au

învoit Grecii și el a început a le spune următoarele: A fost odată o turmă de oi, și niște lupi voiau să se apropie de ea, dar nu puteau, căci era apărată de niște dulăi harnici. Atunci ce s-au socotit să facă lupii? Au mers la oi și le-au spus că uite nu e bine așa, ci mai bine ar fi ca să trăiască ei lupii cu oile ca frații, în pace. Oilor foarte le-a plăcut acest sfat și au primit pacea, ca să nu mai tot ducă frică de lupi. Dar lupii le-au spus: ei uite, nu se poate face pace până ce voi mai suferiți pe blăstămații aceia de câni în jurul vostru, căci aceia nu ne lasă să ne apropiem de voi, și să ne împăcăm. Au zind oile aceasta, au alungat dulăii dela ele, ca să fie pace, dar a doua zi dimineața numai coarnele mai mărturiseau, că pe acolo a fost o turmă de oi.

Grecii au înțeles ce vrea să zică cu aceasta poveste, n-au mai voit să-l alunge, ci l-au ales de capetenie al lor, înșirându-se toți în jurul lui, împotriva Macedonenilor. Și astfel Macedonenii nu i-au putut repune pe Greci.

De aici putem și noi învăța, că trebuie să ținem la oală. Puterea ce trebuie să ne țină la oală e dragostea și încrederea înprimulată. Ținta noastră e o viață românească, o soartă mai bună, acestea nizuște partidul le ține deștepte în inimile și sufletele noastre. Da! »Hortărați suntem a pune capăt la stările acelea nesuportabile. S-a trezit în noi conștiința, că avem dreptul să ocupăm locul de frunte (așa-i).

Dacă urcăm munții colo mai sus unde umblu adeseori, acolo nu poți culege numai lacrimi. Parcă Dumnezeu când a sădit florile pe pământ, pe munții noștri Apusenii, acolo a sădit numai lacrimioare. Cine intră în o colibă țărănească îi se umplu ochii de lacrimi, îi se frânge sufletul văzând în ce stare au ajuns țărani noștri acolo, de unde opinca prima dată a cerut drepturi. Așa nu mai merge! Noi vom lupta cu arme creștinești.

Deși a căzut nemeșia, deși îi cad frunzele și crengile, totuși i-a rămas rădăcina, dar și aceasta trebuie să piară, și aceasta voim să o scoatem. Și ne va succeda (ajute Dumnezeu) mântuirea e aproape, dar ce au stricat veacuri, nu poți direge în câțiva ani.

Ei zic, că Românii nu-s vrednici de drepturi, ci numai ei. (Nu-i adevărat).

Eu însumi le-am arătat în casa țării, că câte nedreptăți se fac cu alegerile, câte zeci de mii s-au cheltuit, și ei înșiși au recunoscut în frunte cu Kosuth, numai un ticăles de Român n-a voit să recunoască (jos cu el, sus cu el, piară!) De astfel de oameni trebuie să ne premenim neamul! Când o grădină de pruni e stricată, când prunii se usucă, îi scoatem și punem pruni noi.

Peste tot locul avem luptători har-

nici. Să ne adunăm în jurul lor. Ceasul a sosit să ne încredem unui într-alții, să ne unim într-olaltă și atunci și Dumnezeu ne va ajuta la luptă. (Ultimele cuvinte ale oratorului sunt primite cu cele mai însuflețite ovații).

Discursul lui Florian Bogdan.

După d-l Dr. St. C. Pop urmează la cuvânt d-l inginer Florian Bogdan. Fiind timpul înaintat d-l Bogdan vorbește foarte pe scurt, îndemnând adunarea la unire și încredere în comitetul nostru național. Încheie cu cuvintele: »Să păstrăm dragoste față de partidul nostru național și să cerem dela Dumnezeu să-i țină întru mulți ani, pentru a-și ajunge scopul, pentru care luptă (Trăiască, mari ovații comitetului).

Vorbirea lui Dr. I. Giurgiu.

Urmează la cuvânt tinerul avocat Ioan Giurgiu. Aduce adunării salutul din țara donițelor, din țara lui Iancu. Purcând din cuvintele lui Platon, care zice că »pietritele celea mari încă nu pot sta fără celea mici«, arată că conducătorii au lipsă de popor ca să-i sprijinească, să-i urmeze.

În cuvinte frumoase aduce mulțămirea comitetului, iar adunarea îl aclamă cu entuziasm. Încheie cu versurile populare:

»Deie bunul D-zeu,
Să are și plugul meu«.
(Trăiască! Aplauze).

Moțiunea.

După aceasta urmează cetirea moțiunii din partea d-lui Dr. Valer Moldovan, care a ținut ca introducere o vorbire scotând la iveală, cu deosebire, stările slabe din comitat.

După cetirea moțiunii urmează încheierea adunării prin părintele protopop d-l Iosif Costin, vicepreședintele partidului comitatenz. D-l I. Costin mulțămind comitetului național pentru osteneală, precum și tuturor celor de față, pentru prezența lor, încheie între aplauze adunarea la 2 oare p. m.

Banchetul

După adunare încântați de succesul moral al adunării ne-am dus cu toții la hotel »Central«, unde a urmat banchetul, la care au luat parte la 200 persoane. La banchet n'au lipsit nici toastele. Începutul l-a făcut d-l Emil Corman Alexandrescu în onoarea celor prezenți.

Părintele protopop N. Solomon pentru comitetul național și comitet. D-l George Pop de Băsești pentru inteligența și țărănimea din comitat. D-l Dr. G. Pățăcean în sănătatea eroilor mari și mici, a celor din comitetul național și a celor cari au condus pe țărani la adunare, în special a teologului absolvent Oct. Bugner. D-l Dr. Val. Moldovan în sănătatea preoților. D-l Dr. T. Mihali în sănătatea poporului ro-

...amplu, fără multă gândire am zis, ca astăzi să fie punerea și sfințirea pietrei fundamentale. — Imi vine însă a zice, Pronia d-zeească a vrut, ca piatra cea capul unghiului a gimnaziului nostru zăia de astăzi să se sfințească și să se zică astăzi să se întâmple aceasta Sfânta Maica noastră Biserica prăznuiește ziua sf. Sofii.

Nu pot tăinu convingerea mea cea călădă, ci o spui în auzul a tuturor, întâlnirea cea într-o zi a sărbătorii Sf. Sofii și a fiicelor ei cu punerea și sfințirea pietrii fundamentale la gimnaziul nostru o mărturisesc de o lucrare îndreptată a Proniei d-zeești, care prin minile acestora văzute ale întâlnirii cei într-o zi a acestor două sărbători va sălădă nouă, că gimnaziul nostru sălădămeiăm pe înțelepciunea aceea, care a vrut trei fiice și anume: pe Credința, Nădejdea și Dragostea, căci numai aceasta pe înțelepciunea cea adevărată.

Și așa pentru preamărirea Proniei d-zeești — care a vrut, ca astăzi, când punem piatra fundamentală la gimnaziul nostru, să se întâmple sărbătoarea Sf-tei Sofii și a 3 fiicelor sale, precum și pentru înțelepciune aducere aminte a acestei Pronii d-zeești — prochiem pe sfta Sofia împreună cu 3 fiicele sale de Patroana gimnaziului nostru și totdeauna va las ca un anet scump acea îndatorire, ca să vă

fie vouă tuturor, precum și directorului, profesorilor și tuturor învățăcelilor ziua de astăzi în tot anul o sărbătoare școlară, ca voi, cari sunteți părinți, să vă aduceți aminte totdeauna în ziua de astăzi de Pronia d-zeească, care ni s'a arătat la ziua punerii și sfințirea pietrii fundamentale la aceste școli gimnaziale.

Vorbi apoi directorul Gavril Muntean, se recitară 2 poezii, iar corul elevilor intonă un imn ocazional.

A doua zi bunul episcop plecă spre Sibiu, după ce prin prezența sa turnă țările de muncă și încredere în sufletele Brașovenilor, și de altfel însufleții pentru cauza obștească.

Începutul era făcut; lucrarea trebuia însă continuată. — Și acum începe din nou rolul celui alt mare bărbat, protopopul Popasu, care cu cuvântul și cu fapta îmbărbătează la muncă și ține vie flacăra aprinsă în inimile Brașovenilor, și nu odată îl vedem în mijlocul școlărilor suind »Obșenul«, de unde se aducea piatra pentru temelie.

La începutul anului șc. 1851/52 se deschide și cl. II g, iar anul următor cl. III g.

În timpul acesta — la sfatul lui Șaguna — se făcură pași de lipsă pentru recunoașterea gimnaziului de către forurile mai înalte și investirea lui cu dreptul de publicitate, și încă în 11 Sept. 1853

sosi marele arhieru din nou în mijlocul Brașovenilor, ca însuș să le aducă rescriptul ministerial, prin care se încuviințează deschiderea gimnaziului român gr. or. din Brașov ca gimnaziu inferior cu 4 clase — mai trebuind delăturate unele mici lipsuri, pentru ca să fie investit și cu dreptul de publicitate — și cum însuși zice către membrii Eforiei: »Am venit să mă bucur și eu împreună cu voi. Primiți-mă și pe mine la ospățul bucuriei voastre«.

Cu începutul anului școlar 1853/4 se deschide și cl. IV g, mutându-se clasele gimnaziale din casa Băcanului în a lui Ioan Popescu.

Venirea lui Șaguna la Brașov servi spre nouă îndemnuri Brașovenilor, cari aveau să lupte cu un puternic dușman: lipsa de bani; și clădirea era numai pe jumătate gata.

În acele grele împrejurări s'a ivit chiar părerea — deși respinsă din multe părți — să se zălogească edificiul școlar.

E interesantă și totodată înduioșătoare scrisoarea fericitului Nic. Măciucă către membrii Eforiei școlare:

»Domnilor și fraților« zice el, vă rog de un cuvânt, să mi-l luați în băgare de seamă foarte bine: pentru școală să ne înțelegem cu toții frățeste, după cum ne-am și legat tot frățeste. — Să ne luăm sama între noi înțelepțește cu planurile, care le facem între noi, ca să îndatorăm școala.

— Dar trebuie să ne socotim întâi: bine va fi ca să punem povară pe dânsa? Oare nu va veni vremea, cu o mână să zidim și cu zece să stricăm? Oare putea-vom să dăm și dobândă grea și să ținem și profesori? — La aceasta să ne socotim foarte bine, că degeaba am zidit, dacă nu vom avea putere, ca să ținem profesori într'ânsele.

Așa dară, fraților, dupăcum suntem legați cu contract, trebuie să ne jertfim și să nu lăsăm lucru, să vie să răză alte nații de noi, nici să ne risipim, cum s'au risipit dela Turnu Vavilonului pe vremea lui Noe. — Ci noi să ne ținem toți de mână, după cum am început. — Ce s'a început, să isprăvim cu ajutorul Domnului, ca să vază și alte neamuri, că nația română au început un lucru și l-au săvârșit, și să nu ne spăriem, că ne vom săraci; că până acum să dăm slavă lui Dzeu, că din noi nici unu n'au rămas la aman. Așadară să punem fiecare umăr și să săvârșim, ce s'au început, și să nu îngreuiem școala cu datorii, ce nu le poate purta, că eu din partea mea pui ce m-oa mai ajunge, și Dvoastră să puneți deopotrivă cu mine toți«.

Alte colecte se porniră, biserica Sf. lui Nicolae promise 4000 fl., cea din Cetate 2000, iar 11 fruntași din cele 2 parohii subscriseră câte un împrumut de 1000 fl. pe timp nedeterminat, și în felul

mân, în special în sănătatea țăranului Iclânzan. D-l Dr. Mih. Moldovan în sănătatea femeii române, în special în sănătatea d-nei E. Mihali. Dr. Stefan C. Pop în sănătatea mamei române. Dr. I. Morar pentru D. I. Maniu. A urmat frumosul toast al d-lui Dr. I. Maniu. Intr-o liniște adâncă dânsul a vorbit despre datorința noastră de-a ne păstra individualitatea noastră etnică, care e primul pas pentru a duce la izbândă. Ridică paharul în cinstea președintelui partidului național a iubitului badea George Pop.

Fiind-că se apropiase 4 oare și mulți aveau să plece cu trenul, ne-am depărtat ducând cu noi cele mai bune impresii și dorul de-a mai participa sub conducerea partidului național la astfel de adunări populare.

Rap.

Telegrama.

La adunare au sosit următoarele depeșe:

Salut cu drag pe cei adunați în numele libertății naționale.

Arilon Popa,
protopop, Reghin.

Regret, sunt împiedecat a participa. Salut adunarea, D zeu cu voi!

Damian,
deputat.

Salutăm Câmpia și Murășul. Dorim succese adunării.

Redacția „Gazetei”.

Salutăm fruntașii poporului adunați pentru eluatarea drepturilor poporului.

Românii din munți.

Salut cu bucurie adunarea, aderez intru toate la hotărârile ei, din cauze grave nu pot participa.

Bucur.
protopop, Indol.

Din Țara Hațegului.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Hațegului. — Adunarea desp. VII Hațeg al Asociațiunii. — Expoziția lucrărilor de mână. — Producțiunea teatrală.

— Raport special. —

Valea-Lupului 16 Oct. 1911.

Imi împlinesc o plăcută datorință când vă trimit următoarea dare de samă despre serbările culturale din Boușarul de jos, ținute în 15 Oct. n. 1911 în școala română gr. cat. de acolo.

Cele două reuniuni și-au dat mâna frățescă și cu această ocaziune au dovedit, cum că ele ținându-și adunarea de-odată, pot lucra cu mai mult succes pentru înălțarea steagului nostru cultural din aceste părți.

Încă din 14 l. c. n. a sosit o mare parte dintre învățători și membrii comitetului desp. Hațeg al Asociațiunii.

În 15 l. c. la 8 oare a. m. cu toții am ascultat sf. Liturgie cu invocarea sf. Spirit pontificată de Rev. d-n Dr. Iacob Radu, vicar for. preș. reun. inv. și cano-

nic de Lugoș, asistat de m. on. paroh local Romul Raca, iar responsurile fiind cântate de corul improvizat al învățătorilor și preoților prezenți.

Adunarea Reuniunii inv.

La oarele 10 a. m. ne-am întrunit cu toții la I sedința a adunării generale a reuniunii inv., care a fost deschisă de Rev. d-n Dr. I. Radu, președintele reuniunii. Oratorul făcând o repriză peste munca rodnică ce-a săvârșit-o reuniunea, îndeamnă »apostolii sătești» la muncă nepregetată, având înaintea ochilor dezvoltarea religioasă morală a tinerimei, — poporul de mâine.

Urmează citirea actului Ilustrității Sale d-lui Episcop Dr. Vasile Hossu și binecuvântarea arhierescă prin președintele Rev. d-n Dr. I. Radu. Președintele salută apoi pe d-l P. Poppov sub-insp. reg. școlar, care mulțumind pentru dragostea de care e împărtășit, îndeamnă învățătorimea să-și împlinească datorințele atât față de susținătorii școlilor, cât și față de legile în vigoare.

Urmând constatarea membrilor prezenți, se observă absența d-lor: Pompeiu Dariu, Ioan David, Bucur Volu, Petru Turcu, I. Costea și O. Muntean.

D-l Ioan Zepa citește raportul comitetului central al reuniunii, care e dat spre examinare unei comisii de 3 și anume: d-lor Dr. T. V. Frențiu, protopop, Orăștie, Aurel Pinte, inv. com. Hațeg și Șerban Șerban, inv. Valea-Lupului. Pentru cenzurarea socotelilor pe anul 1910 și a proiectului de buget pe anul 1912 se aleg: d-nii Aron Mihaescu, paroh Lunca-Cernei, A. Popp, inv. Ciula-mare, și N. Andoane, inv. Damsus. Pentru cenzurarea raportului bibliotecarului, încasarea taxelor și înscrierea de membrii noi se aleg: d-nii Andrei Grecu, inv. Grădiște, Iustin Țarină, inv. penz. și d-șoara Ana Lupan, învățătoare în Boușarul de sus.

Președintele suspendă apoi sedința, pentru-ca comisiunile alese să-și eșecute mandatul primit.

Sedința desp. Asociațiunii.

D-l Dr. G. Suciu, deschide adunarea printr'un discurs avântat despre menirea asociațiunii. În același timp însă relevă cu regrete numărul mic al membrilor celor are despărțământul și îndeamnă pe toți la lucru pentru cultura poporului nostru și înmulțirea membrilor ei. Oratorul e viu aclamat și în numele poporului salutat prin parohul local d-l Romul Raca.

D-l Victor Popp, contabil la »Hațegana« citește raportul com. central, raportul despre starea bibliotecii centrale, iar în lipsa casarului d-lui P. Oltean, citește și raportul casarului.

Raportul com. central e dat spre examinare d-lor Leon Man, Dr. V. Frențiu și A. Pinte, iar în comisiunea de încasarea taxelor și înscrierea de membrii noi, se aleg d-nii Dr. I. Hica adv. Hațeg, Victor Popp și A. Mihaescu.

Vizitarea expoziției.

Pentru ca comisiunile să-și poată face raporturile sedința se suspendă și publicul e rugat a lua parte la vizitarea expoziției lucrului de mână tot în edificiul școlii. Se alege o comisiune în frunte cu

odată și dreptul de-a ținea examene de maturitate.

Încă odată își manifestă nemuritorul Șaguna dragostea sa față de gimnaziul din Brașov, și în 14 Iunie 1866 vine, ca însuși să conducă primul examen de maturitate arătând astfel marea însemnătate a acestui institut, pe care în Istoria sa bisericească îl numește »Coroană a întregii trebi școlare din Ardeal».

D-lor și D-nelor

Părinții noștri au ridicat cu mari jertfe acest gimnaziu, și noi — dacă vom să fim demni urmași ai lor — avem datorita sfântă nu numai să-i amintim și să ne fâlim cu ei, ci să și urmărim pildele lor frumoase, contribuind din toate puterile la înaintarea lui, și aducând — de va fi nevoie — jertfe și mai mari pentru susținerea lui pentru totdeauna.

Trecutul îi e mare, atârână de noi, cum îi va fi viitorul.

Iar, voi, iubiți elevi, priviți-l ca pe o sfântă moștenire, și la depărtarea voastră de aici, nu uitați, că el v'a fost al doilea cămin părintesc.

Cinstiți și iubiți întocmai ca pe părinții voștri, pe profesori, munciiți zi și noapte și adunați cu sânguină comori sufletești, ca la timpul său să puteți deveni fii harnici și folositori scumpului nostru neam și iubitei noastre patrii.

stim. d-nă Dr. G. Suciu pentru alegerea obiectelor de premiat din expoziție.

Intrând în expoziție, care era așezată într-o odaie a școlii, ne-am bucurat mult, văzând, că așa felurite și originale cusături au fost espuse de către țăranele din Boușarul inf. Că expoziția a reușit așa bine e meritul on. d-nei R. Raca, preoteasă în loc și a d-șoarei Elena Oltean, învățătoare în localitate. Pentru premierea obiectelor donează d-nii: Dr. G. Suciu 10 cor., Dr. C. Popescu 4 cor., N. Muntean, Dr. I. Hica, Dr. I. Radu, Dr. V. Frențiu și N. Oprea câte 5 cor., Poppov Péter 3 cor., A. Mihaescu 2 cor. la oaltă 44 cor. La propunerea d-nei Dr. G. Suciu se premiază țărana Ana Veran n. Raca cu 10 cor., Dumitra Raca cu 6 cor., Maria Toltis cu 4 cor., iar alte 8 țărane cu câte 3 coroane.

Continuarea adunării inv.

După acestea d-l Dr. G. Suciu deschide din nou sedința și roagă comisiunile să-și prezente rapoartele.

D-l Leon Manu raportează în numele comisiei cenzurătoare, cumcă au aflat în ordine raportul și-și exprimă dorința, ca comitetul să se îngrijască, ca prelegerile cu schiptionul, cari în anii trecuți au reușit așa bine, să fie din nou reluate. D-l Dr. Suciu răspunde și asigură pe d-l L. Manu, cumcă prelegerile cu schiptionul vor fi reluate în primăvara viitoare cu atât mai vârtos, cu cât spre acel scop există un fond de 600—700 cor. În scopul acesta vor ruga comitetul central din Sibiu a le trimite un conferențiar, pe care-l vor remunera din acel fond.

D-l Dr. I. Hica aduce la cunoștință îmbucurătorul fapt, cumcă sau încasat 156 cor. dela membri ordinari și ajutători înscriși. Și anume: Câte 10 cor.: Dr. G. Suciu, d-na Dr. G. Suciu, Leon Manu, Nic. Muntean, Dr. I. Radu, Aron Mihaescu, Dr. Val. Frențiu, Dr. I. Hica, Aurel Pinte, Victor Pop, Nic. Oprea; câte 5 cor. George Părău, Ioan Zepa, membrii ordinari, iar câte 2 cor. dela Antoniu Pop, I. Moldovan, Sig. Nandra, Maciovan Zachei, Cornelia Modorcea, George Bota, Frisholtz Béla, Hamerman Ienő, Florian Giga, Elena Oltean, Ana Lupan, Ion Boldea, Tr. Agliceriu, S. Țarină, Ioan Ciora, Roza Lupan, Ion Obrejan și Școala română gr. cat. din Valea-Lupului, membrii ajutători.

D-l Dr. G. Suciu, mulțumind celor prezenți pentru jertfa morală și materială, declară adunarea desp. Hațeg a asociațiunii de închisă.

Mai fiind câte-va obiecte la ordinea zilei a sed. I. Rvd. d-n Dr. I. Radu deschizând iar adunarea, roagă pe d-l Andrei Grecu inv. în Grădiște a-și ținea dzerțația sa.

D-l A. Grecu, cetind conferința sa: »Privire scurtă asupra mersului instrucțiunii în școala populară», ne desfășură o temă potrivită pentru această ocaziune, dar durere de puțină ascultată. Tema de 34 pag. 8-av, declarată de bine reușită, credem că se va publica în vre-o revistă pedagogică.

D-l Florian Gliga ține o prelegere cu elevii cl. III. în l. maghiară »A házi állatok». Prelegerea a fost bine succesă. Prelegerile d-șoarei Cornelia Modorcea și a d-lui I. Moldovan, din cauza timpului prea înaintat rămân dela ordinea zilei.

Prânzul comun l-au luat cu toții în hotelul central din fața gării. A tostat d-l protopop N. Muntean pentru președinte.

Sedința II-a a Asociațiunii.

Sedința a fost deschisă de d-l vicepreședinte P. O. N. Muntean, protopop în Grădiște, care roagă comisiunile a și face raporturile.

D-l Aurel Pinte în numele comisiei recomandă raportul comitetului central spre aprobare. D-l A. Mihaescu recomandă spre aprobare socotelile pe 1910 și proiectul de buget. Se aproabă.

D-șoara Ana Lupan aduce la cunoștință înscrierea de membri fondatori a stim. d-ne Dr. G. Suciu, Dr. G. Suciu ajutător (fundator este), Dr. I. Hica, Dr. Val. Frențiu, Dr. C. Popescu, Leon Manu, și cumcă s-au încasat o sumă considerabilă dela membrii fondatori și ordinari.

Pentru adunarea gener. a Reuniunii inv. gr. cat. din archidieceză din 30 și 31 Oct. n. s-au ales delegați în persoanele d-lor Șerban Șerban și Andrei Grecu.

Revista ped. »Foaia școlastică» e declarată de organ al reuniunii și se aleg d-nii A. Grecu și Ș. Șerban, ca să reprezinte reuniunea în redacție.

Pentru adunarea gen. a Reuniunii inv. din ținutul Lugoșului, s-a ales delegat d-l Ioan Ciora, iar d-l Șerban Șerban a

dat cetire frumosului raport despre adunarea gen. a inv. din ținutul Lugoșului ținută la Tievaniu mic și excursiunea cută la Anina.

Propunerile naintate de Ș. Șerban sau primit aproape toate.

Știpeudiul de 50 cor. din casa reuniunii inv. se decerne fiului d-lui L. rină.

La premiul de 40 cor. pus la dispoziția reuniunii pentru o lucrare economică de d-l Dr. G. Suciu, s-au prezentat 4 rate. Comisiunea pentru cenzurarea lucrărilor recomandă a se premia lucrarea »Cultivarea unei grădini de pomi de jug. □ provăzută cu motto: »Poamă sunt aur, prăsitorelor tesaur». Deslușindu-se plicul, cu bucurie se constată, autorul operatului e d-nul Șerban Șerban care primește dela presidiu în fața nării premiul de 40 cor. în aur.

Expirând mandatul vechiului comitet se aleg în comitet următorii: Dr. I. Radu, vicar, președinte, Șerban Șerban vice-președ. Ioan Zepa notar I. Andrei Grecu notar II. Ioan Ciora bibliotecar, Lupan controlor, Iustin Țarină casar, membrii în comitet P. Oltean, Atanas Botezan, Bucur Poiu, Antoniu Pop.

Pentru verificarea procesului se alege Ioan Ciora și A. Grecu.

Terminându-se obiectele dela ordinea zilei președintele îndeamnă învățătorimea la muncă nepregetată, declară adunarea gen. de închisă.

Producțiunea teatrală.

Frumoasei serbări ia urmat o seară plăcută în toată privința. Membrii reuniunii cunoscând dorul publicului după s-au îngrijit ca producțiunea teatrală să fie preunată cu proiecțiuni de schiption, aibă un succes cât se poate de frumos.

S'a jucat piesa din popor în 4 acte »Nicolae Vulpea», de R. Muntean. În diletanții, dame și d-ni și-au jucat cu succes rolurile și s-au prezentat cât se poate de bine pe scenă. Am dori, ca învățătorii nu numai la astfel de prilejuri să arete puterile și priceperea lor pe terenul acesta, ci cât mai des să-i vedem pe scenă; căci teatrul e a doua școală!

Proiecțiunea cu schiptionul a avut succes, din cauza unui mic inconvenient obvenit la aparat, ceea-ce am regretat toții.

După producțiune a urmat joacă în hotelul Central, care a decurs în mod bun până în zori zilei. Printre frumoasele d-șoare numai 1 a ținut să se prezinte în frumosul nostru port românesc pentru-ce a fost și mai draguță. Tâlcuș.

Raportul

ȘTIRI.

— 6 Octomvrie.

Domnii abonați, cari sunt în restanță cu reînnoirea abonamentului, să grăbească, căci cu numărul de față li-se sistează trimiterea ziarului.

Concertul tenorului I. Rădulescu. Asemăgem din nou atențiunea publicului românesc din Brașov și împrejurime, asupra concertului pe care d-l Ionel Rădulescu dă la noi, Duminecă seara la orele 8 în sala dela »Gemebeverein» cu un bogat distins program românesc și clasic.

Criticele foarte favorabile și elogiile pe cari oamenii de competență i-le-au dus în Arad, Lugoș și Sibiu, trei centre românești de seamă, — ne sunt o garanție, că d-l Rădulescu se va achita și la noi în Brașov cu prisosință de îndatoririle artistice. Acompaniamentul la pian va susținut de d-ra Mărioara P. Dima.

După concert, ceice doresc, vor lua împreună o masă comună. Bilete se vând de vânzare la librăria Mureșianu.

Pe câmpul de război italo-turc se a-se incurca itele. Incercările puternice mari, de-a se face pace, nu reușesc și astfel ne putem aștepta în curând la încercături și mai mari. Telegrama mai nouă ne aduc știri despre mobilizarea de trupe la granițele Sârbiei, Bulgariei și a Rusiei. De altă parte Italia și Turcia continuă a mare zor înarmările.

Cununii. D-șoara Cornelia Baciu d-nul Dr. Emil Șelariu, avocat, d-șoara Minerva Baciu și d-nul Dr. Valer Popp, avocat, ne anunță cununile lor religioase, cari se vor oficia în 21 Octomvrie 1911 st. n. la oarele 4 p. m. în Hațeg biserica gr. or. română. Telegrama: Baciu Hátzeg.

Sincere felicitări miresei și mirelui.

acesta lucrările se continuă cu mare zel și însuflețire, care cresc și mai mult în urma primirii decretului ministerial din 28 Ian. 1856, prin care noul gimnaziu fu înzestrat cu dreptul de publicitate.

Tot la stăruințele lui Popasu se alege o comisie de 3 membrii — în frunte cu fericitul protopop Ioan Petric — cu scopul de-a înzista pe lângă cei-ce au contribuit numai odată pentru clădire, să mai facă o ultimă efortare și să ajute cu creșterul lor la terminarea lucrărilor.

Din nou se deschid pungile, unii dau din prisos, cei mai mulți își trag dela gură — și aceștia însă dau cu dragă inimă — și astfel în urma atâtor uriașe încordări în vara anului 1856 vedem terminată falnică clădire, ce ne adăposteste astăzi, și în care încă în decursul anului șc. 1854/5 se mutară atât clasele gimnaziale, cât și cele primare.

Aș abuză poate de paciința D-voastră, însă încă luptele și greutățile, ce au avut să întâmpine bravii Brașoveni de odinioară — și s'ar cuveni ca toți să cunoaștem aceste greutăți — până ce au văzut asigurate mijloacele de lipsă pentru existența și pe mai departe a gimnaziului.

Amintesc numai, că începând cu anul 1862 se deschiseră pe rând clasele V, VI, VII și VIII g., iar în 8 Iunie 1866 — la întervenirea lui Șaguna, Curtea Aulică din Viena investi întreg gimnaziul cu dreptul de publicitate, recunoscându-i tot-

Înmormântarea unui învățător. Ni se scrie: Dumineca trecută a fost înmormântat unul dintre cei mai buni și mai harțoși învățători din tractul Cohalmului, tânărul **Partenie Mihailă** din Dăișoară. Abia ajuns etatea de 25 ani și moartea nemiloasă, prin mână unui nefericit, i-a răpus viața. În Vinerea aceleiași săptămâni, nefericitul «boltaș cel tânăr» I. Bucuta, sosind acasă din Cohalm îmbătat de alcool și după ce și-a pus foc la bolta sa, a căzut în uliță puscând prin întuneric. La strigătul de alarmă al oamenilor ce alergau la foc, alergă și Inv. Partenie Mihailă urmat încă de câteva femei, dar abia făcând 50 de pași dela casa lor și — cade lovit mortal de un glonț. Ucigașul, care fără să știe ce face din cauza beției, și care în viața lui nu avusese nimic cu învățătorul, la strigătul de spaimă al celor adunați în jurul mortului — ajutat de întuneric a dispărut și nici până azi nu se știe despre el.

Bietul Inv. azi e sub glia rece, unde îl jalește și plânge tânărul-i soție, care abia e de 18 ani. Tatăl și mama sa ca pe singurul lor fecior, nădeidea și mângăiea bătrânețelor și unchiul său părintele Mihailă, care își pusese toată nădejdea parohiei și bătrâneții sale în el. Îl jlesc neamurile îndurerate, parohienii, cari când mergeau la biserică aflau mângăiere în cântecile sfinte, cântate de corul format de el, în 4 voci, colegii lui, pe cari totdeauna era în stare a-i face veseli și a le alunga norii grijiilor.

Serviciul funebru a fost oficiat de părintele Blaga din Jibert și Buzea din Ștena. Răspunsurile au fost executate de corul învățătorilor prezenți. Cuvântarea funebă a ținut o părintele Blaga, luându-și ca motto: «Caine, Caine, sângele fratelui tău cere răsplătire», iar în numele colegilor săi învățători a vorbit d-ns. Inv. I. Manișu Popa din Comăna de Jos. Odihnească în pace!

Unul din cei de față.

Necrolog. Victoria Dr. Erdelyi născ. Bardosy, în numele său și al tuturor rudeniilor sale, cu inima plină de durere aduce la cunoștință trecerea din viață a mult iubitului său soț **Dr. Ștefan Erdelyi**, medic orașenesc și cercual, doctor de medicină, oculistică, obstetrică, chirurgie și filosofie, profesor de igienă, membru al Asociațiunii și al fondului de teatru, după un morb greu, în etate de 60 de ani și în al 33-lea an al fericitei sale căsătorii, înmormântat Marți, în 17 Octomvrie a. c., fiind împărțit cu sf. Taine. Rămășițele amănestești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă azi, Joi, în 19 Octomvrie n., la 2 oare d. a., în cimitirul gr.-cat. din Orăștie.

Fie-i odihna lină!

Viriliștii români ai comitatului Arad. Între viriliștii anului 1912 din comitatul Aradului sunt următorii Români: Axente Secula (Șiria), Crăciun Kera (Cerneiu), Sava Tămășdan (Pecica), Ilie Selejan (St.-Ana), Gheorghe Cosma (Micalaca), Ștefan Rus (Otlaca), Romul Motorca (Agris), Pasc Urs (Ourtici), Constantin Pavloviu (Păncota), Dr. Aurel Grozda (Buteni), Ștefan Novac (Pecica), Gheorghe Sida (Șiria), Ioan Vuculescu (Șepreus), Dimitrie Popoviciu (Cerneiu), Ioan Kera (Cerneiu), Todor Stan (Aletea), Ioan Selejan (St.-Ana), Nestor Selejan (St.-Ana), Dr. Aurel Novac (Pecica), Iustin Iancu (Otlaca), Steva Șiclovan (Pecica), Gheorghe Turic (Otlaca), Iuliu Chirilescu (Chișineu), Ștefan Leucuța (Șimand), Dr. Valer Morariu (Radna), Romul Mladin (Otlaca), Dr. Liviu Tămășdan (Arad), Ioan Tămășdan (Șiria), Ioan Roxin (Pecica), Mihail Drăgan (Otlaca), Dr. Nicolae Ciacian (Pecica), Nicolae Mara (Otlaca), Ilie Tămășdan (Pecica), Manuilă Ponta (Pecica), Ioan Cristea (Socodor), Teodor Fălcușan (Sinetea), Petru Novac (Arad), Todor Magoș (Covăsant), Efraim Igrisan (Pecica), Trifon Igrisan (Pecica), Dr. Iacob Hotăran (Șiria), Dr. Dimitrie Barbu (Pecica), Ioan Tămășdan (Pecica).

Cu totul 43 de inși).

O mulțime de doftorii se recomandă contra epilepsiei. Este constat, că nici un caz de epilepsie nu seamănă unul cu altul. Este o mare diferență după vârsta și constituția bolnavului. De aci urmează, că numai un tratament individual, e în stare să asigure un succes. Tratamentul urmat de Dr. Alexander B. Szabó, specialist în Budapesta a avut succes bun în mii de cazuri, și este lăudat de presa specializată. Efectele dobândite în modul acesta sunt cu atât mai prețioase, cu cât vindecarea urmează radical, ceea ce s-a dovedit prin număratul cel mare al celor ce s-au însușințat. Informații detaliate se dau din partea Institutului medical de ordinare. (Budapest, Nagy Korona utca 18).

Orchestra lui Ioan Rusu, mult apreciatul nostru artist pe fluer, concertează seară de seară în cateneaua «Transilvania». Avis publicului nostru amator de o muzică frumoasă românească.

Un candidat de avocat posedând limba română, maghiară și germană, caută aplicare în o cancelarie advocațională la oraș cu tribunal sau cu o judecătorie mai bună.

Dr. Simeon Cornea,
Ileni, u. p. Făgăraș.

Internatul meseriașilor și comercianților români din Cernăuți.

Dela frații noștri din Bucovina ne vine o știre îmbucurătoare: Dumineca viitoare se va sfîși internatul meseriașilor și comercianților români din Cernăuți, ridicat de «Societatea Meseriașilor români din Cernăuți și suburbii» pe locul apartinător Societății pentru cultura și literatură română, în nemijlocită apropiere de Internatul băieților români.

Iată ce scrie «Foia Poporului» din Cernăuți despre noul internat și menirea sa atât de importantă:

Edificiul, o clădire modernă impunătoare, cu două etaje e menit să fie locul de adăpost al viitoarelor generații de meseriași și comercianți, cari să poată trăini stării mijlocii, care ne lipsește cu desăvârșire. Aici meseriași de toate branșele și comercianți vor avea nu numai adăpost și hrană trupească, dar tot aici vor primi și trebuincioasa hrană spirituală; ca înarmați cu toate cunoștințele necesare azi în marea luptă ce se dă pentru existența zilnică să poată ține piept concurenței străine. Și ca această hrană spirituală să fie cea adevărată, cea națională, nu cea cosmopolită, internațională, care otrăvește sufletele cu utopiile lumii viitoare, pecând străinii străns uniți ne nimicesc pe zi ce mergem, fără a ne întreba de suntem naționali sau internaționali, va griji Societatea pentru cultură, sub a cărei ocrotire stă acest internat.

Că avem nevoie, nevoie mare de această clasă de negustori și meseriași nu mai încapă îndoială și nu mai trebuie dovedit. Tocmai criza economică, prin care trecem momentan și care a aruncat sămânța îndoiei în multe suflete e cea mai bună dovadă pentru această necesitate. Care e cauza principală, că magazinele noastre de consum, dar nu numai ale noastre, ci și ale Rutenilor și Nemților, așa că nu poate fi vorba de o apariție specială la Români, ci mai mult de un simptom general, încheie cu deficite sau se pot susține numai cu mari greutăți, deși merg bine? În prima linie va răspunde fiecare cunoscător cât de superficial al chestiunii: lipsa de oameni bine pregătiți, de conducători scoliți, destoinici și abia în rândul al doilea vine sistemul și celelalte calități naționale ca indolența, sistemul de a cumpăra fără de a se gândi și la plată etc.

Cu diletanți nu poți face negoț, nu poți crea industrii, nu poți înființa meserii. Diletantul rămâne diletant, ori câtă bunăvoință ar avea, iar cheltuieli e experimentului le plătește întreprinderea. Înainte de a avea dughenițe de sat, în cari se vinde sare, petrol, bumbac și serumbii noi ne-am apucat de magazine mari cu filiale multe, toate pornite din cel mai sincer și curat idealism, dar toate clădite pe-un fundament subred. Criza prin care trecem, n'are voie să ne descurajeze, căci chestiunea care ne preocupă nu e o chestiune de ordin secundar, care poate fi rezolvată în bine sau în rău fără a atinge organismul nostru național, nu, chestiunea aceasta e chiar chestiunea de existență a neamului nostru.

Ogorul se împuținează și peste scurt vom avea un proletariat agricol, care va avea lipsă de ocupație; profesiunile libere și diragătoarele se vor umplea cu funcționari și dacă nu în cei zece ani ce vin, dar peste 15 ani vom avea un proletariat cult. Vom avea deci un plus de muncitori în două branșe iar ocupațiile cele mai mănoase, cele mai independente vor fi în mâinile altora. Deci nici gândi nu ne putem la o eventuală părăsire a acestor teren de activitate. Din contră criza prin care trecem are pe lângă alte părți rele și o parte bună, că ne arată greșelile cari s'au făcut. Aceste să ne serviască de învățătură. Am plătit-o scump această învățătură, dar să ne folosim cel puțin de dânsa. Ridicarea internatului, care se va sfîși Duminecă este punctul de plecare dela care trebuie să pornească acțiunea sistematică, bine chibzuită și înainte de toate sprijinită de toți Români. O acțiune

sistematică nu s'a putut face până acuma. Lipsia un adăpost, care să-i țină pe toți cei răspândiți pe la diferiți meșteri la un loc dându-le un sprijin în lupta lor materială de a se perfecționa în meseria lor, în lupta lor națională, de a nu se pierde în influențele la cari sunt zilnic expuși. Acest adăpost îl au, dar mai e mult de făcut. Și acțiunea nu va face nici un pas înainte, dacă se va bucura și mai departe de neatenția generală, de care au învrednicit-o până azi Românii noștri, cari au rămas totdeauna surzi la toate rugărilor conducătorilor acțiunii. Zidul internatului fără întocmirile dinlăuntru costă 70.000 cor., din această sumă societatea a putut plăti numai 21.000 cor. și în această sumă banii mulțimii reprezintă ridicola sumă de 7000 cor. Cu un astfel de sprijin ori și ce acțiune este compromisă dela început.

Credem și ni-ar plăcea mult să nu fim înșelați în această credință, că azi când această acțiune însemnată nu se mai mișcă numai în cadrul ideilor și planurilor ci a luat trup și înaintea noastră se ridică mărșul internat, care reprezintă o nouă citadelă în lupta noastră de apărare și sprijinul Românilor, a tuturor, va fi mai îmbelșugat și va înlesni continuarea acțiunii spre binele neamului nostru. Cu această dorință împreună și mulțumirea noastră pentru cei ce-au lucrat în împrejurări grele la realizarea clădirii internatului și doririle noastre cele mai fierbinți pentru prosperarea și înaintarea noului institut.

La dorințele exprimate de confratele nostru cernăuțian ne alăturăm și noi din toată inima.

ULTIME ȘTIRI.

Roma, 19 Oct. Puterile au recunoscut anexarea Tripolitaniei de către Italia. Ele vor acum ca Turcia și Italia să înceapă tratative diplomatice pentru a aplană conflictul astfel ca Italia să dea unele compensațiuni Turciei.

Sofia, 19 Oct. Agenția Bulgară desminte categoric știrea dată de ziarul „Politika” din Belgrad despre mobilizarea Bulgariei.

Constantinopol, 19 Oct. Ziarul „Sabah” află, că consiliul de miniștri a hotărât să nu primească nici o acțiune mediatore și să continue războiul până ce Italia va intra în negocieri pe baza punctului de vedere al Porței.

Expoziția economică și industrială din Lugoj.

(Fine.)

Duminecă, în 24 Sept. st. n. corporațiunea industrială din Lugoj și-a ținut în pavilionul expoziției adunarea sa jubilară de 25 ani, sub presidiul harnicului măiestru Ludovic Kókai, secretar Pavel Crașovanu. În legătură cu aceasta s'a ținut tot aici și Congresul Corporațiunilor industriale, aranjat de camera comercială și industrială din Timișoara. La acest congres au fost reprezentate orașele: Timișoara, Biserica-albă, Lipova, Vârșet, Reșița, Caransebeș, Rozovici, Perjámos, Satu-nou, Ștăierlac-Anina, Zsombolya, Panciova, Vinga, Bogș-montan și Delta. Congresul a fost onorat prin prezența următoarelor personalități marcante: I. S. secretarul de stat G. Kálmán, comitele suprem Dr. Z. Medve, p. t. d-ni: C. Huszár (deputat), P. Kallo, A. Bartos, Dr. S. Schlick, C. Gaul, Dr. E. Jakabfy (deputat), D. Nicolici și Dr. Dem. Florescu, primar subst. etc.

Comitele suprem, Dr. Z. Medve într-o vorbire condamnând divergențele și disonanțele, cari se ivesc uneori între membrii, îi îndeamnă la muncă armonică spre fericirea lor și a patriei. A promis, că la locurile mai înalte să esopereze favoruri demne de hărnicia clasei comerciale și industriale, ținând, ca venitele acesteia să se amelioreze.

Marti, în 26 Sept. s'a ținut Congresul economilor din comitatul Caraș-Severin, la care au luat parte fostul ministru de agricultură Ign. Darányi, reprezentantul actualului ministru de agricultură, B. Zsedényi, contele R. Zselénszky, canonicul Blaskovics, vicecomitele com. Timiș, A. Ferenczi, comitii supremi în pensiune, C. Pogány și C. Fiálka, deputații Dr. Z. Nemes și Dr. I. Sighescu, comitele suprem Dr. Z. Medve și vicecomitele A. Issekutz.

Aici s'au ținut disertațiuni cu sub-stratul: «Cum pot să ajungă țărani mai săracuți să aibă pământ?» și: «Odiile și mijloacele pentru întărirea economiei.

Mercuri, în 27 Sept. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor dela școlile elementare de stat și comunale din comitatul Caraș-Severin, la care au participat și învățători de ai noștri confesionali. S'au desbătut obiecte de o deosebită importanță pedagogică și nizuințe, cari duc la îmbunătățirea stării materiale a clasei dascălești.

Știind, că în anul acesta se va aranja aici în Lugoj o expoziție industrială și economică, m'am silit din răspuțeri, ca Reuniunea noastră învățătorescă din dieceza Caransebeșului să-și țină adunarea generală din anul 1911 aici în Lugoj, ca și învățătorii noștri, dela cari atârână luminarea poporului, să aibă pe lângă de tot puține spese ocaziunea fericită de a-și îmbogăți cunoștințele, privind la operele mărețe săvârșite de harnica mână ome-nească. Credeam, că voi isbuti, mai ales din împrejurarea, că între înalții patroni și protectori ai expozițiunii am văzut figurând la primul loc și pe I. P. S. Sa energicul nostru arhieru Dr. Miron E. Cristea. Oare nu ar fi fost mai bine, mai practic și mai corect, ca respectând părerea majorității covârșitoare din adunarea generală din Panciova, în loc ca Reuniunea să-și țină adunarea — unde? — la Băile Herculane, unde învățătorii au fost nevoiați să doarmă prin Orșova și Mehadia din cauza scumpetei prin otele cu vîptul și încălzirea — să se fi ținut aici în Lugoj!

Decepții amare! În urma intrigilor puse la cale de o clică încuibată în sinul comitetului central — compusă din indivizi răutăcioși — adunarea tot s'a ținut în Băi!

Pe lângă paguba enormă sufletească, ce o simțesc iubiții mei colegi frustrați fiind de posibilitatea de a participa la expoziție, eu mă lătur numai de împrejurarea, că reuniunea noastră din dieceza a fost scutită de pacostea de a expune la expoziția din Lugoj modul frivol și arbitrar, cu care a fost condus actul de alegere al noului comitet. Ierte-mi-se indiscreția aceasta!

Duminecă, în 1 Octomvrie n. o mulțime de țărani și țărane — români și maghiari — de prin comunele din comitat s'au prezentat în porturile lor naționale, au jucat, chiuit și și-au petrecut ziua întreagă la sunetele tarafelor de muzicanți.

Luni, în 2 Oct. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii notarilor comunali din comitat, sub presidiul d-lui E. Pop, secr. Al. Buha, casar Isidor Chirița. Vicecomitele Aurel Issekutz a fost frenetic aplaudat pentru nizuințele sale puse în serviciul ameliorării poziției notariale.

Marti, în 3 Oct. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii regnicolare a institutelor de crediți, la care au fost reprezentate și vre-o câteva bănci de ale noastre.

Mercuri, în 4 Octomvrie, înainte de închiderea expoziției, s'a inaugurat cu mare solemnitate deschiderea și predarea noului spital comitatens, un edificiu grandios, înzestrat cu apartamente moderne igienice, despre care se zice, că va putea concura cu cele mai mari stabilimente sanatorice din țară. El va purta deviza: *Saluti et consolationi aegrorum.*

Inaugurarea s'a săvârșit prin secretarul de stat Emeric Jakabfy, de față fiind C. Németyi, secr. de stat. I. P. S. Lor D. Radu și Vas. Hossu, episcopi, comitele suprem Dr. Z. Medve, generalul L. Feszti, d-nii Zech, A. Patyánszky, A. Graenzstein, Dr. George Popovici, prot. etc. Primarul subst. Dr. D. Florescu după vorbirea secretarului de stat ia spitalul în primirea orașului, iar episcopul D. Radu din Oradea-mare face o fundațiune pentru un morbos. La festivitatea inaugurării gardediosului spital a participat în mod officios din partea ministerului reg. ung. de interne și M. Sa d-l Dr. Alexandru Eber-gényi, consilier ministerial de secție, cu care vorbind, ai crede că e Român neaoș și cu care 8 ani de zile am frecventat gimnaziul de stat din Sibiu, depunând înainte de aceasta cu 30 de ani ezaumenul de maturitate! Ce norocoasă întâlnire! Eu smeritul dascăl și cel mai mic slujitor întru cele înalte să mă întâlnesc cu Măria Sa, consilierul ministerial, fostul meu coleg!!

Tot Mercuri d. a. la oarele 5 s'a făcut închiderea expoziției prin însuși I. Sa Emeric Jakabfy, secr. de stat, care într-o vorbire pătrunzătoare amintește, cum dânsul înainte cu 25 de ani a funcționat ca president al reuniunii economice comita

tense, când aceasta se lupta cu greutatea începutului și ale plăsmurii solide și cum acum în fericita poziție în calitate de reprezentant al statului poate constata frumoasele rezultate obținute pe terenul economic și industrial.

Comitele suprem, Dr. Z. Medve într-o vorbire a sa declară, că comitatul Caraș-Severin poate concura cu privire la industrie, comerț și economie, cu orice comitat din patrie. Laudă energia și munca titanică desvoltată de prim-aranjatorul expoziției A. Issekutz și vrednicul secretar Iosif Poca.

Expoziția a fost cercetată de 50 de mii de oaspeți.

A urmat apoi premiarea. I. *Diplome de onoare* au primit 19 firme espunătoare, dintre cari 5 lugojești. II. *Medalie de aur*: 9 firme, 6 din Lugoj; III. *Medalia de stat de argint*: Măiestrii români, frații Jurănescu și alți 2 lugojeni. IV. *Cu medalie de argint* au fost premiați 21 espunători, dintre cari Români sunt Cornel Jucu din Lugoj și Aurel Cotără din Oravița-montană, 15 lugojeni. V. *Medalia de stat de bronz*: 10 premiați, între cari 7 lugojeni. VI. *Medalia de bronz*: Premiați 30 Români: Tipografia și librăria diecezană din Caransebeș, Iuliu Busuioac din Bărlăște, Ioan Ioanovici, G. Maghina și C. Murariu din Lugoj și Al. Murășan din Găvojdia. Alți lugojeni: 17. VII. *Diplome de recunoștință* au primit 28 espunători, dintre cari români au fost: Al. Iorga și Vas. Crista din Lugoj, Petru Oancea din Vasiova și Al. Muntean din Caransebeș. VIII. *Premii în bani*: Ioan Leucuş din Boldur a primit 300 cor., iar Vichenție Curiaci din Margina (ambii români) a primit 200 cor.

După premiare a urmat tragerea loturilor. Câștigul cel mai mare a fost: o vacă frumasă cu vițea. Cele 5 mii de participatori la loterie s'au depărtat și mulțumiți și nemulțumiți, și voioși și posomorâți. Între sunetele muzicii militare mulțimea se împrășteie.

G. J.

Știri de peste săptămână.

Post vacant de medic în Tohanul vechiu. Ni se scrie: În 6 Novembre a. c. la 9 oare va fi alegere de medic cercual în frunțașă comuna Tohanul vechiu, un post de nou înființat la care aparțin comunele Toh. vechiu, nou, Poiana mărului, Holbavu și Zărnești cu sediul în Toh. vechiu, prin urmare tot comune românești compacte. Ne-ar plăcea un tânăr medic român care și-ar putea croi un viitor bun aici. Leafa este fix 2450 coroane și afară de aceia lemne de foc. Traiul este foarte eficient, locuințe foarte efine și bune și cale ferată la dispoziție. Inteligență destulă știut fiind că Tohanul vechiu este centrul tuturor comunelor din cerc și toți gravitează aici. Doritorii să înainteze rugărilor la pretura din Bran (Törösvár) până în 27 Octombrie a. c. n.

Ziarele noastre sunt rugate a reproduce această știre.

Câți oameni trecuți de-o sută de ani sunt în Europa? Dintr-o statistică a serviciului sanitar al Germaniei reținem următoarele date: În Germania sunt 76 de inși, în vârstă de o sută de ani; în Bulgaria, 333; în România, 1074; în Serbia, 573; în Spania, 410; în Franța, 213; în Italia, 197; în Austro-Ungaria, 113; în Anglia și Scoția, 92; în Rusia, 89; în Norvegia, 23; în Suedia, 10; în Belgia, 5; în Danemarca, 2; în Svițera, nici unul. Din datele aceste rezultă că cei mai mulți oameni trecuți de 100 ani se află în țările din sudul Europei.

Gaz subpământean în Ardeal. Camera de industrie și comerț din Murăș-Oșorhei, a înaintat ministrului de finanțe o petiție, în care cere să se facă cercetări nouă pe teritoriul comitatului, în considerare că din mai multe locuri se anunță urme de gaz subpământean. Ministerul de finanțe a răspuns, că scrutărilor nouă sunt de prisos, de oarece, în apropierea orașului Murăș-Oșorhei, la M. St.-Georgiu și la Ugra, s'au făcut explorările necesare cu un rezultat atât de bun, în cât nu numai un oraș ci toate stabilimentele industriale din comitat, vor putea obține gazul necesar în cantitate îndestulătoare.

O nouă întreprindere industrială românească. «Furtuna», moară cu aburi, soc. pe acții este firma unei nouă întreprinderi industriale românești, ce este pe cale a se înființa în Gataia, com. Caraș-Severin. Capitalul social este proiectat cu K 100,000 în 500 acții a K 200. Fundatorii noiei societăți sunt d-nii: Simion Popescu directorul băncii «Ancora», Gataia, I. Gilezan econom în Gataia, Luca Lazar

proprietar în Morava, Grigorie Pocreanu directorul băncii «Berzava» în Reșița, Tiberiu G. Neda contabil în Căcova, Pobega Nicolae econom în Șoșdea, Teodor Popoviciu preot în Morava, Trandafir Mercea casierul băncii «Ancora» Gataia, Dr. Caius Brediceanu avocat Lugoj, Dr. Vasile Meșter avocat Vârșet, Alexandru Bojinca cand. de avocat Oravița, Dr. Ioan Nedelcu avocat Oravița, Dr. Liviu Cigărean avocat Oravița, Vasile Iorgovan proprietar în Tievantul-mare, Simion Vițean proprietar și comerciant în Slatina, Ioan Epure directorul băncii «Plugarul», Căcova Frații Popovici ferari în Reșița.

Sfințire de școală în Râșnov. Biserica rom. gr. or. din Râșnov invită la sfințirea școlăiei celei nouă ce se va oficia Duminică, în 9 Oct. v. (22 Oct. n.) a. c.

Program: 1. Dimeinea la 10 oare a. m. serviciu divin. 2. La 11 oare a. m. actul sfințirii școlăiei (sfințirea apei). 3. La 12^{1/2} oare masă comună. 4. Seara la 7 oare producție muzicală-teatrală și joc în sala hotelului »Zur Rosenauerburg«. În decursul liturgiei va cânta corul mixt din loc. Prețul de intrare la producție de persoană 1 cor. Venitul curat se va folosi pentru sporirea fondului corului bisericesc. *Comitetul parohial.*

NB. Cei-ce doresc a participa la masa comună sunt rugați a se înștiința până Sâmbătă la prânz la parohul I. Nan.

Acei st. d-ni, cari din greșală nu a primit invitare, prin aceasta sunt rugați a-se socoti de invitați și a ne onora cu participarea lor.

O rugare.

Comuna Sanmarghita din comitatul Solnoc-Doboka numără la 1000 de suflete români gr. cat. și aproape la 400 suflete — maghiari reformați. Poporul nostru credincios încă din anul trecut a ridicat aici o școală de model după cerințele legii și ale timpului modern și o-a provăzut cu mobilierul și reavisițele necesare de lege. Bani mulți, trudă mare și muncă grea a costat această clădire. Poporul le-a dat și le-a împlinit toate cu mare bunăvoință și cu multă plăcere, ca să aibă și ei o »școală domnească«, ținând ca a mână, că vor căpăta ajutorul de stat pentru întregirea plății învățătorului; însă rugarea aceea a fost respinsă — cum zice înalta rezoluțiune ministerială pentru interese de stat mai înalte și pentru că aici mai este și o școală de stat, în care de prezent funcționează 2 învățători. La vestea asta — poporul a rămas consternat cu impresiunea de durere ce o are ostașul în momentul când aude signalul de bătaie prin buibitura de tun îndatinată, și dacă acest popor ar fi putut pune mâna pe o »biblie« — atâta ar fi resfoit prin cartea cea sfântă, până când ar fi dat de locul unde se zice: »Vedeți voi toți, cari treceți pe cale, de mai este durere ca durerea mea.« Poporul nu poate plăti învățătorul în mai mult decât 600 coroane și legea cere 1000 de coroane și cvinvenalele recerute.

Ca să putem scăpa școala asta de perire — alt leac nu este, decât crearea unui fond bisericesc cultural, care să ajungă cu timpul baremi la capitalul de 6000 cor. M'am determinat dară să iau inițiativa la înființarea unui atare fond sub ochii și sub controla Veneratului Ordinariat gr. cat. de Gherla. Apelez dară la bunăvoința și la generozitatea sufletelor nobile cu rugarea de a contribui cât de puțin la înființarea atărui fond. Ajutoarele să se trimită la adresa subscrisului și se vor chita cu mulțumită pe calea publicității în ziarul nostru: »Gazeta Transilvaniei.«

Hei! hei omule!!... Imi zice mie, nu Zarathustra... ci inima mea: »Măi omule! da ce faci, ce vrei...?!!« Nu știu tu, că atari rugări se lovesc tot cam de ușor închise?!... și cu tot dreptul pentru că, tot omul singuratic și cu familie își are greutatea vieții sale de dat și de ajutorat în sute de părți. Școale de ajutor nu sunt preste tot locul?!... Și de ce să-ți ajute școala ta și a lor să o lase uitată?!... Ai nebunit bătrânule?!... Și am răspuns inimii mele: »Așa e cum zici tu; dară omul ajuns la desperare nu să mai uită unde calcă și cum calcă... trece orbește preste regulile de bunăcuviință... și calcă preste ori și ce formalități de etichetă, numai ca să aște de unde mângăiere. Bunul Dzeu să ne binecuvinte acest pas și să ne trimită în cale și nouă pe cutare... Stroescu.

Sanmarghita — Szentmargita 1911, posta în loc. (Comit. Szolnok-Doboka.)

În numele comitetului parohial:
Gregoriu Dragoșiu
preot gr. cat.

Mulțumită publică.

(Urmare.)

Din prilejul nenorocirei, întâmplată la pușcatul cu plumb din ziua de paști a. c. Corul bisericii Sf. Treimi de pe Tocile a inițiat o colectă, cu scop de-a se cumpăra membrului corului Nicolae Constantin, victima acelei nenorociri, un picior artificial.

Lăsăm să urmeze aici numele marimonoșilor contribuenți, cari au răspuns apelului corului:

Câte 2 cor. G. I. Bădițoi, Cr. Frunză Dum. Tanislav, Nicolae Stinghe. Câte 1 cor. George Gall, Ștefan Căpățină, Nicolae Ardelean, V. V. Ardelean, Ioan Rusu (cordonier), Nicolae Moise, Reveica Pulpaș, Nicolae Ogea, George Orghidan, Dumitru Orghidan, Ioan Voinescu, Vasile Grădinar, Ioan Popescu, Dumitru Badea, Pachița Butmăloiu, Câte 60 fl: Dumitru Aldea, Petru Spuderca, Vasile Moroianu, Dumitru Stinghe, Maria Băncilă, Nicolae Mămulă, Nicolae Purcărea, Câte 50 fl: George Bărsan, George Pricu, Paraschiva Florea, Florea Moroianu, Arsenie Pitiș, Ioan Rusu, Vasile Juria, Câte 40 fl: Iosif Bidu, Vasile Pestrea, George Avrigean, Constantin Râșnovean, Nicolae Șelaru, George Ștefan, Sardu Mihăilă, Ioan Lebu, Nicolae Ardelean, George Cătană, Eufrosina Preda, George Cârstea, Maria Bălaș, Maria Crizbășan, Câte 30 fl: George Muntean, Paraschiva Spătar, Ioan Câmpian, Nicolae Nistor, Andrei Ionescu, Elena Inălbitor, Paraschiva Gămulea, Maria Roncea. Câte 20 fl: Ioan Zărnovean, Vasile Govna, Maria Bărbier, George Foril, George Pestrea, Maria Tiu, Florea Pitiș, Petru Pernea, Vasile Villi, Vasile Guran, Paraschiva Loga, D. Căciu, Neculae Călin, Maria Saftu, P. Lebu, Ioan Peligrad, G. Mașotă, Vasile Nistor, Maria Govna, George Muscal, Cornel Popp, Elena Bărbier, Elena Ogea, Paraschiva Bărbier, Neculae Tabără, Maria Inălbitor, Paraschiva Bărbier. Câte 10 fl. Iosif D. Vasile M. Maria Vușmuc, N. Luca, Eufrosina Sulică.

Tuturor marimonoșilor donatori le exprimăm profunde mulțumiri.

Brașov, Sept. 1911.

V. Branisce
președinteIr. Purcărea
secretar

O fi aia.

Anecdota.

— »Spune-mi dato supărarea,
Că mereu te văd mahnit,
Doar ai mâncat pâruială
Când din vie ai venit?«

— »Da de und' să mănăc bătaie
Când am fost ast' noapte 'n vie,
Făr' ști dracu cine fost'a
O'a venit iute 'n spre mine,

Și-o aprins o luminică
Și-o pocnit odată 'n m'ni,
Și-am simțit durere 'n spate
Și durere în plămâni.«

— »Atunci te-au puscat țigane,
Vai și-amar de capu tău...
— »O fi aia, — zise ciora —
O fi aia fătul meu!«

Bistrița. Teodor A. Bogdan.

Bibliografie.

— A apărut »Albina«, revistă enciclopedică populară, Nr. 1 cu următorul sumar:

I. Kalinderu, O trebuință. »Albina«, Pășim cu încredere. P. Dulfu, Făt-frumos. (Poezie). Sofia, Nădejde, Mângăierea. Gh. Adamescu, Cărțile pentru popor. Obiceiuri la mohamedani din Tripolis. Dela frați. Centenarul Seminarului din Sibiu. I. Dragoslav, Povestea Zambilei. M. N. Popescu, Cum să-mi cresc copilul: Dragostea de natură. — Distracții. V. S. Moga, Cronica agricolă și comercială; Folioasele expozițiilor; Starea timpului și a recoltelor; Tărgurile streine. Ilustrațiuni. Activitatea socială a preoților și învățătorilor, etc. etc.

Din public*).

Declarație.

În coloanele prețuitului ziar »Gazeta Transilvaniei« s'au publicat câteva corespondențe anonime, în care s'a făcut critică asupra activității băncilor române, în general, și în special, asupra »Răurenei«.

După bănci și după »Răureana«, au urmat ca obiect de critică directorul »Ră-

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu ia răspunderea.

urenei«, onorab. d. George Petrovan, pe urmă toți funcționarii și toți membrii din direcțiunea institutului nostru.

Activitatea băncilor și așa în special și a »Răurenei«, precum și conducerea ei prin directorul executiv și prin membrii direcțiunei și ai comitetului de supraveghiere și a tuturor funcționarilor băncii, este arătată din an în an, ca într-o oglindă, în raporturile direcțiunei, în bilanțurile publicate din an în an, în protocoalele adunărilor generale, publice și accesibile pentru toți acționarii.

Lucrarea băncilor, deci și a »Răurenei«, și activitatea direcțiunei, a comitetului de supraveghiere și a directorului executiv și a funcționarilor ei stă sub scutul și sub controlul legilor publice, și gestiunea lor anuală e supusă cercetărilor publice și examinații controlului adunărilor generale.

Avem și noi dările de seamă publice, dela începutul vieții »Răurenei«, și până în ziua de astăzi.

Adunările generale, precum și tribunaletele regești ne-au dat totdeauna absolutoriile legale, cu aprobarea fără de excepțiune a gestiunei băncii.

Având în posesiune aceste acte publice legale de aprobare: bărfelile și atacurile unor anonimi, dia tufă nu ne pot atinge.

Iară ce privește atacurile personale, la adresa directorului executiv, George Petrovan și a unor funcționari de bancă și membrii în direcțiune, declarăm, că sunt neadevăruri și calomnii, am putea zice atentate împotriva intereselor noastre naționale culturale și economice.

Respingându-le cu toată indignațiunea, îl înfărm înaintea opiniei publice pe corespondentul anonim.

Cauza mare și sfântă a intereselor noastre naționale-culturale și economice o servim, după modestele noastre puteri în toată viața noastră publică și privată și nu permitem nimănui să compromită activitatea noastră cinstită și naționalistă cu bărfelile și cu intrigi.

Față de atacurile neîntemeiate și de calomniile intrigantului mascat dăm această declarațiune, iscălită de toți membrii direcțiunei, de directorul executiv și de toți funcționarii institutului.

Mănăstur 14 Octobrie 1911.

Dr. Vasiliu Lucaciu, președintele direcțiunei, George Petrovan, Alexiu Stupar, Ștefan Boia, Ioan Petrovanu, Teodor Medan, Mihaila Vasika, Avacomu Hanga, Vasiliu China, Ioan Filip,

Proprietară:

Văd. Elena Dr. Aurel Mureșianu
Redactor resp. Ioan Spuderca.

Covoare

Linoleum

Perdele

Plapome și pânzături

se cumpără mai bine și mai ieftin din asortimentul bogat a firmei

Tellman & Speil

Târgu Grăului 8.

Îngrijim și așezarea de Linoleum cu lucrători experți. Lucrările de Linoleum la Hotel Coroana sunt executate de firma — de sus. —

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena

Consultațiuni

cu celebritățile medicale, cu specialiștii de facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Dr. B. Basiota

— medic —

— specialist în morb. femeiești. — Cluj-Kolozsvár. Strada: Ferencz Iósef Nr. 6

Consultațiuni

între oarele 8—10 a. m. 3—5 p. m.

Városmajor - Sanatorium și „Hydrotherapie“

26 odăi aranjate cel mai modern; Supraveghere medicală constantă.

Telefon 88—99.

Birou central, stabiliment medical: Ferencz körút 29 n. a. 8—9; d. a. 3—5.

Director, șef.

Dr. Cosmutza

A început vânzarea ieftină. Unde? La firma
N. P. GOLDMANN Succesorul,
Târgul Inului Nr. 31—33 (Palatul Czel).

Aduc la cunoștința On. public din Brașov și împrejurime că

Magazinul cu haine gata pentru bărbați, copii și băeți.

Care este renumit l'am cumpărat dela firma **N. P. Goldman** cu preț avantajos, și continu pe socoteala proprie. In deposit se află haine numai din materii bune de clasa primă. Onor. public se poate convinge la cea dintâi cumpărare. Doresc ca Depoul meu ce este prea încărcat să-l desfac, de aceea m-am decis ca hainele ce se pot vedea în galantar pentru **Bărbați, Copii și băeți, Pardisiuri, Blănării, precum blane pentru oraș și voiaj, Pieptare pentru economi Șolovari** se vinde cu prețurile cele mai ieftine.

Mă recomand binevoitori On. public atât pe mine, cât și magazinul, semnez cu toată stima

Conform contractului singurul liferant
 al amplotaților dela căile ferate r. u.

N. P. Goldman Succesor
Leopold Samuel.

Mă rog a observa firma **Târgul inului 31—33 (palatul Czel)** fiind că desiacerea totală numai acolo urmează.

Institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA”,

Strada Cisnădiei 5. SIBIU. (edificiile proprii.)
 Agentura principală în Brașov: **H. HERMAN, Strada Porții Nr. 51**
 recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru **edificii, recolte, mașini, mobile** etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai ieftine, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări de penziuni, asigurări cu participare la câștig și asigurări pe șose de înmormântare, mai departe asigurări contra infracției (furt prin spargere), asigurări contra spargerii de sticlă (la galantare), asigurări de accidente (nenorociri corporale), asigurări de garanții și asigurări contra pagubelor la apaducte Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea an. 1910 K. 5.003,540-78

Capitale asigurate pe viață achitate K. 4.834,801-12

Starea asigurărilor de foc cu sfârșitul anului 1910 . . K. 119.839,992-—

Starea asigurărilor de viață cu sfârșitul anului 1910 . K. 11.020,226-—

Fonduri de întemeiere și de rezervă K. 2.428,317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 la agentura principală Brașov. Strada Porții 51. și la toate agenturile.

Persoane versate în Acuisiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții favorabile

Vasile Muscalu

primul
 atelier
 de curelar
 român

în Brașov, Strada nouă Nr. 18 (casele proprii). Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie, provăzut cu tot felul de hamuri de lux și pentru lucru, din piele de blanc, precum și tot felul de curele de încins, șerpăre, șele în diferite colori, artistic lucrate. Se primesc și reparaturi de tot felul, cure, geante de călătorie și pungă etc. etc. precum și plosci de lemn îmbrăcate în curele frumoase, în mărimi și colori diferite.

La atelierul meu de pielărie din Brașov, comanda postale se efectuează grabnic și cu prețuri moderate.

Aviz!

Aduc la cunoștința Onor. public din Brașov și din împrejurime, că m-am reîntors din voiajul meu de târguială pentru sezonul de toamnă și iarnă și am adus

Modele de pălării de dame
din Viena și Paris

și sunt în stare a vinde cu prețurile cele mai moderate.

Totdeauna avem un bogat asortiment de Pălării în magazinul meu. Pălării vechi prelucrez pe formele cele mai moderne cu prețuri ieftine. Asemenea se găsește Pălării de doliu totdeauna gata.

Rog pe Onor. Public a sprijini și a vizita magazinul meu.

Cu deosebită stimă

La pălăria parisiană
 Brașov, Strada Porții 25 (Casa Fleischer).

A V I Z!

Subsemnatul, am onoare a face cunoscut Onoratiului public din loc și dela sate, cumcă după mai mulți ani de praxă lucrez tot felul de **zugrăviri** începând dela cele mai simple până la cele mai fine după **Modelele cele mai nouă**. Rog pe Onoratul public din loc și dela sate să bine voiască a mă sprijini în branșa aceasta, asigurându-i înainte că-i voi mulțami cu lucrul meu cât se poate de bine, avizându-mă numai prin o carte poștală, semnez cu deosebită stimă

Ioan Preda

zugrav.
 Brașov, Strada
 Valea Tei Nr. 14.

Georg Barthelmie
Mehanic.

Brașov, Strada Porții 41. Colțul Stradiei Sf. Ioan.

Afacere specială cu mașini de scris, socotit, dictat, cusut. Aparate Electrice. Lampe de buzunar, Grammophone, Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie și toate aparatențele Utensiliilor etc.

Atelier mehanic fin.

Telefon 380.

Școală de scris cu mașina.

MARE ASORTIMENT

în ghete anatomice pentru copii.

Prețuri unitare fixe.

4.50. 6.50 7.50 8.50 10 Coroane.

Moskovits Farkas & Cie.

Fabrică de ghete și cisme. Societate pe acții:

Filiala Brașov, Strada Porții Nr. 59.

Încălțăminte

G H E T E

original americane pentru dame, domniși și copii.

Papuci albi de atlas.
Papuci albi de dans.
Papuci de gimnastică.
Papuci călduroși.
Papuci de postav
Ghete cu țug.
Ghete de voiaj.

Cisme de lucru.
Cisme Halina.
Cisme de vânat.
Cisme de călărit.
Gamase.
Galoci.
Ghete cu șinoare.

pentru Dame, Domni și Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte. — Mare asortiment.

Atelier modern **Alfred Ipsen Kronstadt.** Prețuri ieftine.

Strada Vămii Nr. 36, (Vis-à-vis de cafeneaua Transilvania).

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov Strada Porții Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănă Steaua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de moarte, așezământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejar.

Depou de cununi pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură cară funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vânat pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se execută **prompt și ieftin**, iar asupra mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de moarte a se adresa la

Telefon interurb. 405.

E. Tutsek.

Mașini de cusut

P F A F F.

Mașini de scris

UNDERWOOD

Roate armate (Woffenräder, Gramofone).

la

OTTO WETZEL,

Brașov, Strada Mihael Weiss 30.

Cele mai durabile

Costume de școală

pentru Copii și fetețe lîferează

MAGAZINUL DE HAINE

M. Neumann

c. s. r. lîferant al curții și camerii

Brașov, Strada Vamei 21.

Viena

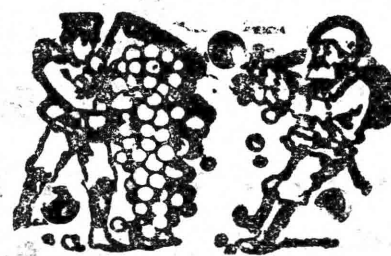
Budapest

A ad, Brașov, Debrecin, Fiume, Cluj, Că-
ovia, Miskolcz, Oradea mare, Cinci bise-
rici, Presburg, Seghedin, T. mișoară, Agram,
Belgrad, Sofia.

Catalog gratis și franco.

Avis.

Exclusiv interesează pe părinți-
cu sosirea timpului de școală apro-
piat să cumpere **ghete** anatomice,
de fabricațiunea cea mai bună recu-
noscută din patrie, din punct de ve-
dere sanitar și de economie. Exclu-
siv se pot căpăta la filiala noastră
Moskovits Farkas & Comp.
Brașov Stada porții Nr. 59.

Vițe

nobilitate

amric. și

butași dife-

rite soiuri

lîferează

cu gavanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă
de mulți ani recunoscută ca prima și foarte
solidă:

Prima Pepinerie cu vițe nobilitate
de pe Târnava.

Proprietar: **F. CASPARI,**
Mediaș Nr. 17 (Ardeal)

Cereți catalogul prețurilor.

Catalogul conține scrisori de recuno-
ștință din toate părțile țării. Proprie-
tarii de vii, înainte de a comanda își
pot câștiga siguranța verbal sau prin
scris la persoane cunoscute, despre so-
lilitatea firmei de sus.

De vânzare

O mașină de treerat, motor cu
benzină, putere de 6 cai dela firma
Ganz din Budapesta. **Batoza** dela
firmo Schranz din Budapesta folosită
numai de 4 ani.

Amatorii de a le cumpăra să
se adreseze proprietarului **Nicolae
Grămadă** în Tântari (szunyok-
szék unde se poate vedea și la lu-
cru. Preț potrivit.

1622. 1—3.

Publicațiune.

Duminică în 16/29 Octombrie a.
c. să vor da în arândă prin licitare
cele 9 holde ale bisericei gr. or.
rom din Bacifalu, care sunt comasate
la un loc în hotarul Brașovu-
lui sub Nro 1679 al cărții funduare.

Licitația să va ținea în școala
gr. or. din Bacifalu la 1 oră d. a.

Informațiuni să pot primi dela
oficiul parohial.

Bacifalu, în 1/19 Octombrie 1911.

Aurel Oancea,
paroh, preș, comit.

Picături de stomac
BRADY:

provăzute cu marca *Sfta Maria*
dela *Mariaczell*, căror poporul le
zice picături de stomac de *Ma-
riaczell*, și sau valorat de 30 ani
ca cea mai bună doftorie cu
efect minunat la durere de sto-
mac, ardere și sgăriuri de sto-
mac, infundare, durere de cap,
vomare, insomnie, lipsă de sân-
ge, etc.

Se capătă în toate farmaciile
sticle cu prețul de 90 fl. și l
cor. 60 fl. 6 sticle cu 5 cor. 40
fl. 3 sticle duble cu 4 cor. 80
fl. trimite franco producătorul.

C. BRADY, farmacia „König von Ungarn”
Wien. 1 Fleischmarkt 2 Depot 5.

Deposit la farmacia **Victor Roth** din Brașov
Grijiți să fie mara *Fecioara Maria* dela
Mariaczell, pe pachetarea roșie și subscrie-
ra de pe chipul de alături.

P. T.

Am onoarea a aduce la
cunoștință că am deschis
în loc, Strada Porții 36

Magazin cu ciasornice și
giuvaere și atelier de aurărie
ca specialist orologer, au-
rar și giuvaergiu voi con-
duce acest magazin sub
inspectarea mea corespon-
zătoare pretenziunilor tim-
pului de azi.

Cu distinsă stimă

Schapira Arnold,
ciasornicar, giuvaergiu și optic.

